

FLOR DE CARD

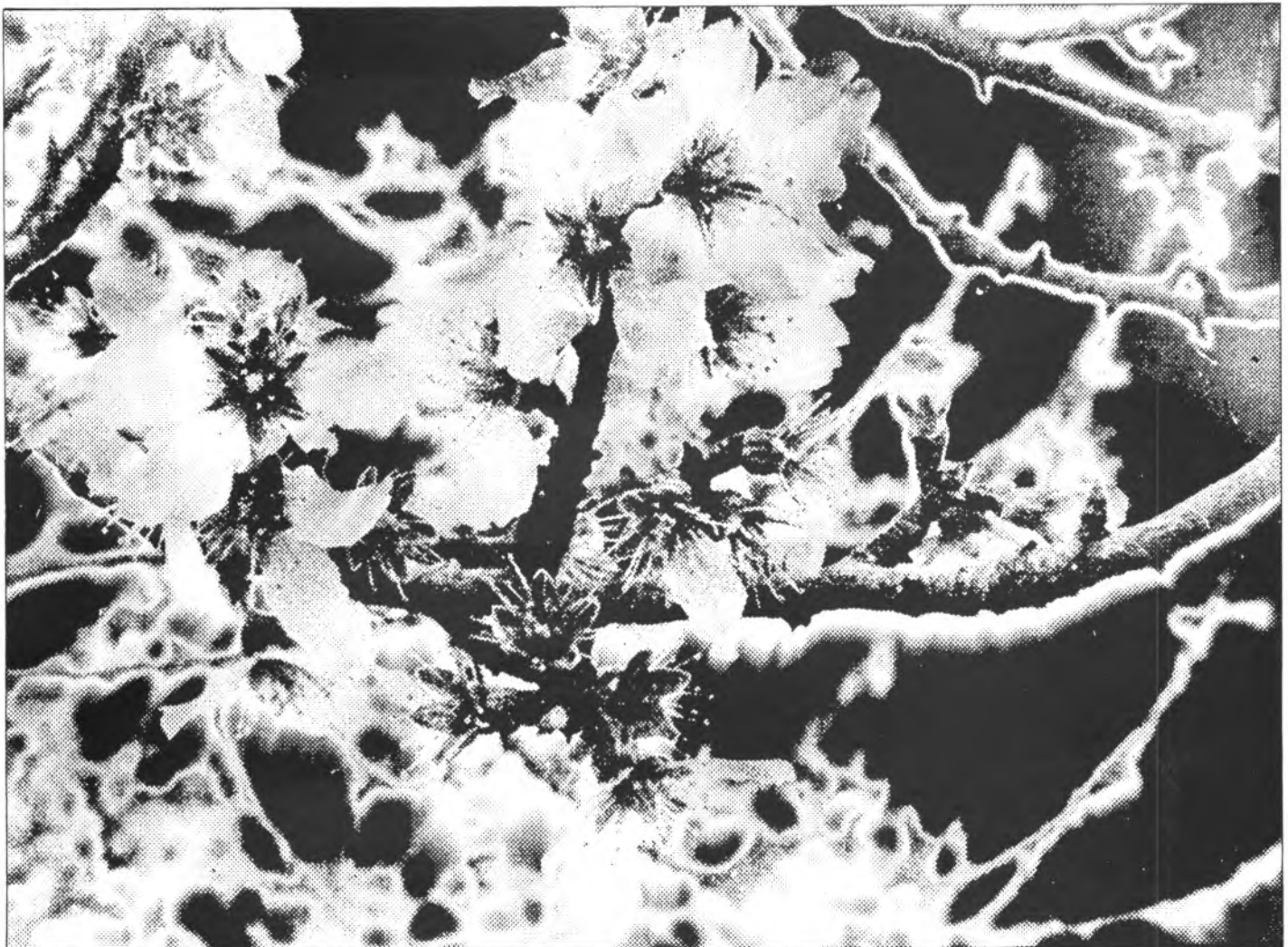

SANT LLORENÇ DES CARDASSAR

MARÇ DE 1994 * N° 203

En aquest número

- * Els quatre clotets
- * Filatèlia
- * Son Reus
- * Les plaques dels carrers
- * Gent de la nostra gent
- * Batec
- * Suplement cultural
- * Lleure a lloure
- * Cròniques vilatanes
- * Reglament d'aigües
- * Llibres
- * Història
- * Unió Mallorquina
- * Si lleu
- * Demografia
- * El temps

Aumasa

El dia 29 de març hagués pogut esser un dels dies més trist de la història de Sant Llorenç. L'autobús que se'n duia els al.lots llorencins i serverins a l'institut d'Artà es va cala foc quan pujava el Coll d'Artà, i només l'agilitat dels passatgers i la sort que les portes no es bloquejassin va evitar una desgràcia de conseqüències imprevisibles. Amb tot i amb això, dos dels nins hagueren de sortir per un finestró del sostre del vehicle.

*Si haguéssim de contar amb detall tots els problemes que ha tengut aquesta companyia manacorina al llarg dels seus anys de concessió és ben segur que no bastarien les pàgines d'aquesta revista, ja que són poques les temporades que no s'han denunciat pels diaris les queixes dels usuaris, ajuntaments, associacions de pares... Ha tengut **accidents** espectaculars (l'investida al bar Control, al creuer de la carretera de Palma que va cap a l'aeroport, l'oficina de Correus d'Artà, l'escàndol que va provocar quan no va poder pujar la costa d'en Blau, al Port de Manacor, i els turistes hagueren de baixar i acabar la pujada a peu...); **irregularitats** en el servei (nins que han d'anar drets o asseguts en terra perquè no hi caben, retrassos, a vegades no ha comparegut i els escolars s'han hagut d'enginyar pel seu compte...); **autocars vells**, sobretot els del transport escolar, que resulta increïble -i, per ventura, sospitós- que passin les revisions, bruts i, com és el cas, insegurs...). En fi, tot un munt d'arguments que fa incompreensible que el Ministeri d'Educació i Ciència segueixi atorgant-los la concessió del transport escolar de la comarca.*

L'autocar que va tenir l'accident no duia extintor, encara que assegurin que no és ver, ja que varen haver d'utilitzar el que els va deixar un altre autocar de la companyia Levante, ni tampoc el martellet per rompre el vidre en cas de necessitat. I que era molt vell ho demostra, apart del propi incendi, el fet que pujava el coll a 20 km/h, i aquella costa tampoc no és el Puig Major.

A l'hora de tractar aquest editorial, l'APA de l'institut d'Artà ja havia acordat fer un boicot a Aumasa, actitud que recolzam sense reserves, i a la qual també haurien de fer costat els ajuntaments de Sant Llorenç i Son Servera, a més de les associacions de pares dels tres pobles afectats. Només amb la pressió de la gent s'aconseguirà que s'acabi d'una vegada l'abús d'aquesta companyia, que per tal de conservar uns anys més unes vehicles que no estan en condicions de prestar un servei al públic, no dubta en incomodar i fins i tot posar en perill la salut dels usuaris.

Flor de Card

Revista d'informació general de Sant Llorenç des Cardassar (Mallorca).

Adreça: carrer de Sant Llorenç, 36

Telèfon: 569119

Publicitat: Maria Galmés * Telèfon: 569509

Març de 1994. Número 203

Dipòsit legal: 765-1973

Edita: Associació Cultural Flor de Card

CIF: G07606185

Imprimeix: Tirrena S.A. (Manacor)

Director: Josep Cortès i Servera

Consell de Redacció: Felip Forteza

Guillem Quina

Joan Santandreu

Guillem Soler

COL.LABOREN

		Portada
Xisca	Primavera	
Guillem Pont	Els quatre clotets	3
	Gent de la nostra gent	4
Josep Cortès	Espipellades	5
	Escola	9
	Tal dia com avui	10
	Aumasa	16
	Estampes llorencines	
Diversos	Batec	6
Serveis socials	Solidaritat amb Burundi	8
Lleure a lloure	Informacions	9
	Son Reus	21
Eduard Perales	Filatèlia	10
M.C. Gracia	Tabú	11
Jaume Galmés	Joaquim Folguera	12
	La musa ària	13, 14
Xavier Morell	Viatge a l'estació Z	14
Abbè Rovira	Les casualitats	13
Ignasi Umbert	Cròniques vilatanes	15
	Unió Mallorquina	20
Rafela Galmés	Biblioteca	15
PSM	Reglament d'aigües, ja	17
M.L. Crespí	L'antifranquisme	17
R. Rosselló	Història	18
Varis	Demografia	19
Maria Galmés	Si lleu...	22
	Comptabilitat	
Xesc Umbert	El temps	23
Bel Nicolau	Distribució	

Perills

L'altre dia de pagès vaig llegir una entrevista que feren al pragmàtic Simon Peres, ministre d'afers exteriors del govern israelià, on comentava que considerava Dallas més perillós que no l'intifada.

De tot d'una vaig quedar una mica sorprès, però de seguida el vaig entendre.

Hi ha perills subtils, incontrolats -o molt ben controlats- que dolcet dolcet entren a casa i provoquen canvis de pensament, d'hàbits, de valors... que són molt més forts, radi cal i decisius que aquells altres aparentment més violents però menys transcents.

Vaig pensar en el que habitualment menjam i en els jocs dels infants i en les afeccions dels jovenells... i les vaig comparar amb les que tenfem quan érem més joves: realment el canvi és brutal, americanitzat i de resultats per descobrir.

Segurs?

Fa temps em vaig convèncer de l'eficàcia dels reforçaments positius. Fa temps vaig optar per empassar-me part dels pensaments. Però a vegades, malgrat els convenciments, hom no pot aguantar més, explota i diu:

Ara i aquí m'atrevesc a opinar i dir: segurs que la decisió de fer una piscina pública és una bona decisió? No tenim més de 500.000.000 de deute? No hem de pagar interessos d'aquests milions?

Tenim un solar adient? Hi ha previst el manteniment?

No sé ben bé perquè se m'han de plantejar aquests dubtes. Serà perquè conec solars que es compraren i després no serviren per al destí previst? Serà perquè a vegades hem fet camps esportius que després han resultat que no feien les mides reglamentàries?

No, potser és degut a què, en els meus anys d'estudiant de magisteri, vaig veure molts d'anys un clot buit a un racó del pati de l'Escola Normal. Aleshores demanàvem i tornàvem demanar per què aquell clot, per què no acabaven d'una vegada la piscina. I la resposta sempre era la mateixa: "Al.lots, tenim doblers per fer-la, però no per mantenir-la".

Imponent

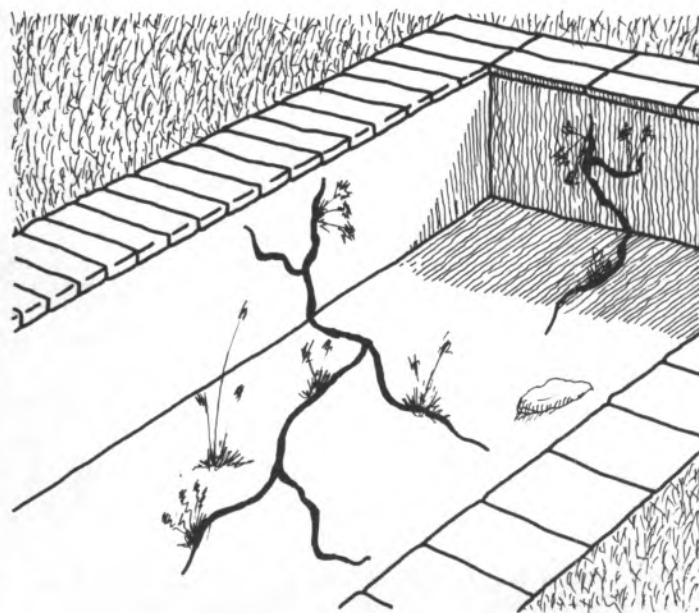
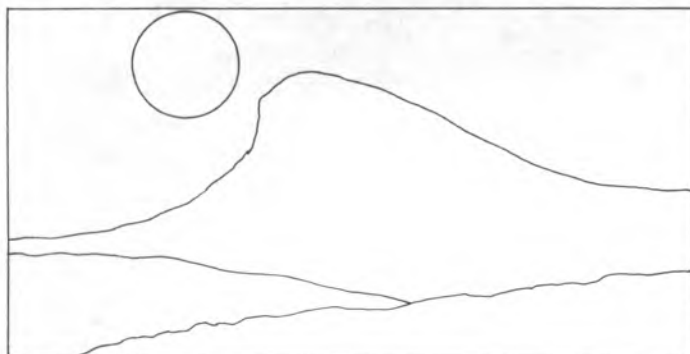
Aquests dies són excepcionals. Aquesta terra sempre és excepcional. Trescar per foravila és un plaer encisador.

I els crepuscles resulten màgics. L'altre dia, alguns dies després de la pluja dels pétals blancs de la flor d'ametler, vaig agafar una gatera de verds, de cel i de sol.

Poc després, quan encara anava térbol dels colors, em vaig girar i... jas! just a l'indret del puig de Sa Font, una mica més amunt, apareixia imponent una lluna grossa, clapa, rodona... meravellós!

Hom s'imagina l'éxtasi de la vida contemplativa.

Per què passen tants de dies sense fruit d'aquest plaer?

Manipulat

Estar constantment manipulat, per la premsa, per la televisió, pels polítics -"persones que treballen pel bé comú"- i per les altres persones, arriba a empenyar. Us ho ben assegurat.

Guillem Pont

L'amo Antoni de Tànger

L'amo Antoni té 87 anys i viu al carrer Nou. En haver dinat, lentament i amb l'ajuda de dues crosses, es desplaça fins al local de la *tercera edat* on sol passar una estoneta jugant a cartes.

És fill de Llorenç Pasqual i de Peteta Galmés. Pertany al grup de llorencins, a dir ver no gaire nombrós, que sempre ha pogut viure de l'anyada dels seus conreus, de Tànger (ben bé no sé com s'escriu, ho he vist Tenge, Tènger, Tenja..., però considerant que, com ens contà n'Antoni Xaret, la pronúncia que nosaltres feim és idèntica a la que fan els marroquins per anomenar la ciutat de Tànger, i considerant també les nostres arrels, potser no és una mala pedrada).

Ja era vetlada quan vam parlar amb ell. Voltàvem la camilla i la conversa fou dolça i agradable. De banda la seva bona memòria, l'amo Antoni és amable i atent i, a vegades, mostra el fil de la ironia pagesa.

* * * * *

"mon pare tenia quatre anys quan la família van anar d'estadans a Tànger... de qui era?, d'es comte d'Aiamans... i quasi tot això de per aquí era seu, Sa Real, Calicant..."

Treim comptes i surt que, si fa no fa, la família Pasqual anà a Tànger devers l'any 1878.

"...quan s'establí jo tenia quatre anys, devers l'any deu devia ésser, noltros mos vàrem quedar vint-i-dues o tres quarterades... no, Llucamar i Ses Sitges ja feia anys que s'havien establert. Llucamar, me pareix que va ésser sa primera, després Sa Real i després Tànger... Tenia devers denou anys quan s'establí Balafi... devers es temps d'es Moviment s'establiren Calicant, Ses Voltes... i quatre o cinc anys després de Ses Voltes, Ses Pla-

nes, Sa Begura, Infern..."

"...normalment érem sa família i algú més que tentem llogat a temporades... vam tenir molts d'anys l'amo en Jaume Sanxo, son pare d'en Joan "Corso", me pareix que havia estudiat de capellà..."

"...Llavors hi havia es padrí, mon pare, ma mare, ses quatre germanes i jo..."

"...quines feines? Es padrí solia guardar ses ovelles i quan va tornar molt d'edat vàrem llogar un pastor, l'amo en Benet "Polvo", i després les guardava mon pare, i després... mentre es padrí guardava mon pare feia ses feines de foravila i ma mare ses de

la casa ...es pastador? No, no era mon pare, solia pastar l'amo en Benet i ma mare se'n cuidava d'es forn..."

"...es comptes? Fotre!, mon pare, qui havia d'ésser?"

"...també vàrem tenir son pare d'en Joan "Petit", primer de llaurador i després de pastor..."

"...jo vaig anar a escola fins an es dotze o tretze anys, a sa Rectoria, amb es rector "Teco", també hi havia don Joan "Cadireta" i don Joan "Sitges"... venia a peu! Sí, devers una hora tenia de camf..."

"...sa primera feina? Guardar ses egües... de dia, per sa muntanya... i devers es setze anys me varen aregar

...a llaurar, fer guaret, batre... ses feines que se solien fer... ametles, figues..."

"...an es vint-i-un anys me vaig entregar i an es vint-i-sis mos vàrem casar (devers l'any 32)... no, de casats vàrem viure aquí, en es poble, i anava a fer feina a Tànger amb bicicleta..."

"...la vaig comprar quan em vaig casar, i vaig caure!... què valien? trenta duros en vaig pagar!... es pareller de Calicant devia cobrar devers tres-cents duros... en Llorenç "Cigar-ràs", que era fadrí i feia de pareller, cobrava vint duros cada mes..."

"...després mon pare es va posar malalt i nosaltres vàrem anar allà i ells varen venir aquí..."

"Sa Guerra?... No, no mos va afectar gaire... ah!, sí, vàrem fer un portell per si de cas havíem de fugir... un

portell perquè hi passàs es carro..."

"...Sempre m'ha agradat anar a caçar... amb cusses eivissenques... amb l'amo en Joan de Son Manxo i amb en Pau de Son Jaques vàrem anar a caçar sense ordre a Carrossa, era es dissabte de sant Antoni... quantes vegades hi anava? Quan feia lluna un dia per d'altre, però duia qualche fraire, eh?... però sempre hi havia per posar dins l'olla... caçar i menjar, no hi havia onservadora, no..."

La conversa s'allarga amb matisos, límits de possessions, descripcions de les famílies de les persones que anomena, alguna eixida...

"Cansat?, no fotre, no estic cansat, demana, demana..."

"...l'amo en Jaume va dir a mon pare: "ahir vaig donar lo que no tenia", creus que pot ser això?... idè

l'amo en Jaume "Pistola" vivia a una casa feta de paret seca, es dedicava a treure rabassons allà abaix de sa muntanya... bé, sa qüestió és que es va posar a ploure, i un temps plovia més que ara, i plou qui plou... i va arribar a ploure tant que s'aigua entrava per sa paret... i allà tots arrufats, l'amo en Jaume deia "no tengueu por, no tengueu por, ara espasarà"... donava coratge en es seus i ell no en tenia gens..."

No vàrem acabar de cloure la xerrada, vam quedar amb l'amo Antoni que ens veuríem per fer una fotografia i que ja en parlaríem més.

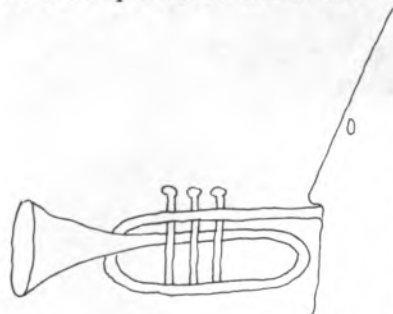
Text: Guillem Pont
Dibuix: Josep Cortès

Espipellades

Apart de sa família, alguns companys de feina i sa quadrilla només hi va haver una persona que me donàs es molts d'anys es dia de sant Josep: na Maria Antònia Munar. Una de dues, o està tan enamorada de jo que se'n fot de s'amenaça que li va fer sa meva dona quan m'enviava tantes fotografies, o sap que s'única manera de ser presidenta d'es Govern és tenir-ho bé amb Flor de Card.

Per a mi que em fa com a més il.lusió sa primera possibilitat que sa segona.

Perquè vegeu que no tots es serverins mos tenen ràbia i que encara n'hi ha qualcun que vetla p'es nostros interessos, vos faig sebre que s'altre dia me varen fer una suggerència que oferesc de franc a s'Ajuntamnet per si pot servir de qualche cosa. En vista que sa plaça no du camí d'arreglar-se i ja que tenen es clot fet, perquè no hi fan sa piscina municipal? D'aquesta manera resultaria més econòmica, més cèntrica, més curiosa i l'església s'hi podria reflectir, com la Seu en es Parc de la Mar. Si se deicideixen a tirar envant sa proposta, però, han de posar per condició que ses nines no prenguin es sol segons de quina manera, que sinó, sortida de missa, es feligresos se distraurien.

Si ses processons duen sa marxa d'enguany, a l'instant haurem de llogar externs perquè vénguin a badar, que amb tanta gent que fa penitència soliment no queden espectadors per donar testimoni de sa fe d'es llorencins!

Son tan llargues que es d'un cap sols no senten sa música de sa banda i corren es perill de perdre es pas. P'entura convendria posar un fiscorn devora la Dolorosa, un bombardino ran del Santerist, es clarinets darrera la Verònica, ses trompetes obrint es pas de l'Eccehomo i es saxo ran de ses manoles, i així tots participarien de sa solemnitat de ses marxés fúnebres.

Josep Cortès

Futbol 3^a

L'equip granoter pareix que ha sofert una petita transformació. La recuperació d'alguns jugadors que estaven lesionats ha donat un ritme més viu al joc llorençí. Encara que segurament ens tocarà sofrir, pareix que si la sort acompanya un poc, la propera temporada continuarem dins la 3ª divisió.

Futbol Penya

Aquests sí que són valents i no fan passar pena! Es Glopets Cardassar es troba situat a la primera posició de la taula. Una mescla de joventut i experiència han aconseguit formar un bloc molt potent, al qui, a més, han acompanyat els resultats, la qual cosa ha fet que la moral dels "glopistes" està molt elevada per a afrontar la recta final del campionat. Aquest any no ho poden tenir millor per fer campions.

Mountain bike

Amb l'arribada del bon temps els afeccionats a la mountain-bike han començat a disputar les primeres proves d'aquesta modalitat.

Tot i que la competició no ha arribat al moment més important, les curses que es disputen ara serveixen per començar a agafar el ritme per aquesta modalitat que requereix tanta força com tècnica amb la bicicleta. Molta sort a tot aquest esplet de llorençins que van a córrer per tots els indrets de l'illa.

Pintura

Ja han aparegut les bases per el VI certamen de pintura de Son Carrió. Només esmentarem que els premis seran de:

1er: 150.000.- ptes.

2on: 100.000.- ptes.

3er: 50.000.- ptes.

I les obres han de ser presentades

abans del 29 d'abril.

Si algú vol participar-hi, pot telefonar al 569619 i segurament l'hi sabran dir qualque cosa més.

Aniversari

Aquest mes de març s'ha complert el 1er aniversari de la fundació de l'associació juvenil *Lleure a lloure*. En aquests moments l'associació compta amb una vuitantena llarga de socis. Recordam que us podeu associar ingressant 1.200 ptes. al banc. El més que ve us informarem dels actes celebrats per aquest 1er aniversari.

Educació ambiental

Del dia 23 de febrer fins el dia 21 de març, i organitzat per l'Ajuntament llorençí, es dugueren a terme una sèrie d'actes relacionats amb la natura i el medi ambient.

No volem fer aquest escrit molt extens i per això només esmentarem els actes que es dugueren a terme, sense entrar a valorar el seu interès. Les activitats realitzades foren:

- dia 23 de febrer: sembrada d'arbres a Son Carrió.

- dia 1 de març: sembrada d'arbres a Sant Llorenç.

- dia 1 de març: recollida de residus

reutilitzables per part dels nins de l'escola.

- dia 10 de març: taller de reciclatge de paper a Son Carrió.

- dia 11 de març: xerrada a ca ses monges "Alternatives a la incineradora de Son Reus".

- dia 20 de març: diada de neteja a l'estació de Sant Llorenç.

- dia 21 de març: xerrada a ca ses monges "Ecologia domèstica".

Qui no hi va assistir fou perquè no va voler, ja que hi havia un bon grapat de temes i activitats prou interessants. Esperem que l'any que ve la participació sigui més nombrosa, que siguem un poc més conscients, i que en Verger no ens hagi incinerat a tots!

Concert

El dia de Sant Josep, a Son Carrió, va haver-hi un concert de música sacra a càrrec de les corals: Sor Francina Aina Cirer, de Sencelles, la coral de Porreres i els amics del Cant Gregorià de Mallorca. Marc Vaquer i Sebastià Melià foren els directors del concert, a més a més de tenir al seu càrrec la direcció de les corals esmentades. El programa, en el seu conjunt, fou digne i constà de dues parts:

Primera part

-Hosanna Filio David. Salm 117.

presidenta de l'Assemblea de Dones de Manacor. A l'acte hi assistiren una vintena grossa de persones. Na Maria va explicar la discriminació que a l'hora de la veritat tenen les dones. A la Constitució està molt clar que tots som iguals, però una vegada fetes les lleis sempre queden coses que pengen i sempre són les dones les perjudicades en temes com els fills, la separació de la parella, etc.

Després de la conferència hi va haver un torn de preguntes amb no gaire participació. Aquest dia se celebra a l'estat Espanyol des de 1977, i es va començar a celebrar a Nord Amèrica l'any 1911. Després que dia 8 de març de 1909 a Nova York es va convocar una manifestació on les dones reivindicaren millors condicions de vida i treball, el dret al vot i l'abolició del treball infantil.

Teatre

Tot aquest mes de març, el teatre Malic torna esser l'escenari que ha triat el director llorenç Rafel Duran per escenificar l'obra "El joc de l'impudor", del francès Hervé Guibert. Aquesta obra està basada en tres textos narratius d'aquest autor, que va morir el 1991 quan només comptava trentanys anys, a causa del virus de la sida.

La traducció va córrer a càrrec de Maria Zaragoza i l'espai escènica i vestuari a Margarida López; la interpretació és de Carles Sans, Joan Bentallé, Pere Box, Isabelle Bres i Joan Romà que interpreten diferents personatges relacionats amb la vida de Guibert.

Sabem que en Rafel tindrà l'èxit que es mereix amb aquesta obra i que sabran apreciar el valor de dur una obra tan actual avui en dia als escenaris de Barcelona. Una malaltia que avui per avui es considera la dels anys vuitanta i que encara es tracta com un tema tabú.

Enhorabona Rafel.

J. Domenge, J. Fullana,
D. Sánchez, P.J. Santandreu

-Pueri Haebreorun. Salm 46.
(Antffones gregorianes. Litúrgia del Diumenge de Rams).

-Christus Factus est
(Responsori Gradual. Missa del Dijous Sant).

-Mandatum Novum
(Antffona de la litúrgia del Dijous Sant).

-Passio Domini Nostri Jesu Christi
(Secundum Mathaeum).

Segona part

-Tenebrae Factae Sunt
(Responsori de la litúrgia del Divendres Sant).

-De lamentatione Jeremiae Prophetae
(Lliçó de l'ofici de Divendres Sant. Versió segons un to de Silos).

-Impropria - Trisagion
(De la litúrgia del Divendres Sant)

-Sepulto Domino
(Responsori de la litúrgia del Dissabte Sant).

-Cantemus Domino
(Càntic de la Vigília Pasqual)

-Victimae Paschali
(Sequència de la festa de Pasqua).

Encara que en un principi pareixia un acte minoritari, va comparèixer molta gent, i no tan sols de Son Carrió, també vengué gent d'altres pobles veïns.

Aquest concert s'ha de repetir a Palma, Sencelles, Porreres i Sineu.

Berlín

El primer cap de setmana del mes de març, el batle de Sant Llorenç, Sr. Vaquer, en representació del nostre municipi i el diputat Sr. Sansó, com a membre de la Comissió de Turisme del Parlament de les Illes Balears, varen assistir a la fira internacional de Turisme més important d'Europa.

En aquesta fira tingueren l'oportunitat de parlar amb els grans *Tour Operators* europeus, que són els encarregats de vendre les places hoteleres amb què compta el nostre municipi. A més a més de visitar altres estants d'altres països.

Sembla que aquesta temporada estiuenca es prepara de valent i no hi haurà cap tros d'arena p'es d'aquí, només ens quedarà treballar molt i a veure si sortim d'una vegada de la crisi, no tan sols nosaltres sinó també el nostre Ajuntament.

Dia internacional de la dona

Dia 7 de març, com a acte per a celebrar el Dia Internacional de la Dona (dia 8 de març), hi va haver una conferència a ca ses monges que duia per títol. "Els drets de la dona avui", a càrrec de na Maria Duran, advocada i

Campanya de solidaritat amb el Burundi

Durant aquest mes de març l'Àrea Socioeducativa i Cultural, a través dels serveis socials de l'Ajuntament i amb la col.laboració de la Federació d'Associacions de veïns de Palma, ha duit a terme una campanya de solidaritat amb el Burundi, país centre-africà que sempre ha estat molt lligat a Mallorca pels missioners i missioneres mallorquins, que allà desenvolupen la seva tasca evangelitzadora.

Entre els diversos actes que s'ha fet cal destacar:

1.- **La declaració institucional** que va fer l'Ajuntament en ple, rebutjant el cop d'estat que va patir el Burundi el mes d'octubre de 1993, i solidaritzant-se amb el govern legítim del país i amb tots els seus habitants, que volen reconstruir el país basant-se en la unió i plena igualtat de totes les tribus que componen la seva població.

2.- **La recollida de roba, aliments, medicaments i doblers** que es va fer des del dia 7 fins al 25 de març a les dependències de l'Ajuntament.

3.- **La conferència** que realitzà na Xesca Riera, el dia 5 de març a Sa Nostra, i en la que s'explicà a través de la xerrada i de les diapositives, com és el país i com està la situació al Burundi.

Molt per damunt, aquestes són algunes de les **característiques del Burundi**:

* **Extensió:** 27.843 km², com deu vegades Mallorca.

* **Població:** 6 milions d'habitants.

* En el Burundi hi conviuen **3 ètnies**.

- Els **TWA** o pigmeus, que representen l'1% de la població i són els primers pobladors. Davant les altres ètnies no compten per a res.

- Els **HUTU**, que són l'ètnia majoritària (84% de la població). Són agricultors i es converteixen en servidors dels TUTSI.

- Els **TUTSI** (15% de la població).

Provenen d'Etiopia, on eren pastors. Aquest fet els conferí molt de poder, acabant per convertir-se en els nobles del país.

* Abans de la seva independència, que es produí l'any 1962, va estar dominat per Alemanya i Bèlgica.

* Per tradició, abans i després de la independència, **els governants i senyors havien estat els TUTSI**.

* Amb la independència els **HUTU**, ètnia majoritària, reaccionen i es provoquen múltiples enfrontaments i rebel.lions entre les dues ètnies. És significatiu l'any 1972.

* Posteriorment s'inicia una **època de reconciliació nacional**, impulsada pel president Buyoya. Adquireix el respecte internacional i una important experiència democràtica.

* **Juliol de 1993, primeres eleccions democràtiques**. Surt elegit per majoria absoluta, amb el 80% dels vots, el Sr. **Melchior NDADAYE**, de la tribu **HUTU**. El talant democràtic

del president quedà manifest en la composició del govern (introduí dones amb càrrecs de responsabilitat, el 40% del govern ers TUTSI...) i en les reformes que volia dur endavant, entre elles, la de l'exèrcit (fomat íntegrament per membres dels TUTSI).

* **Octubre de 1993**, quan s'inicien les reformes en l'exèrcit és quan una facció del mateix du endavant el **cop d'estat i acaba amb la vida del president Ndadaye i d'altres membres del govern**.

* A partir d'aquí es desencadenen els **aconteixements sagnants**, la mort, l'odi i la sang són els protagonistes de la història. A partir d'aquí neix aquesta campanya.

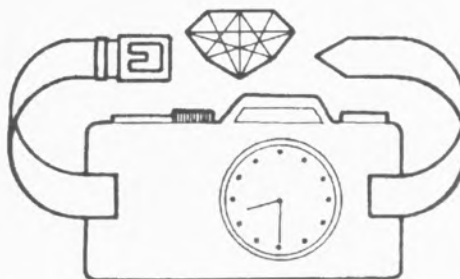
* Actualment la situació està més tranquil.la, però la incertesa i la desconfiança mútua estan a l'ordre del dia. Esperem que no es torni reproduir l'esmentada situació.

Serveis Socials

Àrea socio-educativa i cultural

GARCIA LIS

JOIERIA-RELOTGERIA-FOTOGRAFIA

ELS OFEREIX LES MILLORS MARQUES EN
RELOTJERIA

SEIKO * LOTUS * LETUAL * TORNELLI
LORUS * CASIO
IMMERSIÓ

i com a novetat per als més joves
NAF * NAF * WATCH

Carrer Major, 47 * Sant Llorenç * Tel. 838351

Informacions de Lleure a lloure

El passat dissabte dia 5 de març es va celebrar l'assemblea general de socis de Lleure a lloure, a la qual només hi assistiren vint-i-dos dels vuitanta-cinc membres que té l'associació, un fet realment llastimós i que dibuixa un panorama certament gris i incert de l'associació.

Els temes més importants que es tractaren els resumirem a continuació, per tal que els socis que no hi assistiren i els altres lectors de la revista estiguin una mica informats si els interessa.

* Es va acordar la **desaparició de la comissió de festes**, després de la dimissió del seu president i de que ningú no presentàs cap candidatura ni estàs disposat a assumir tals responsabilitats.

* Es va analitzar el funcionament i organització interna de l'associació després del seu primer any de funcionament. Com a conclusió es pot destacar que l'estructura i el funcionament de les comissions no ha estat el que tothom hagués desitjat: per diversos motius no s'ha aconseguit que la gent participi directament en la preparació, decisió, realització i avaluació de les activitats, que és el que es pretenia amb aquesta organització; per tant, abans de prendre altres mesures més dràstiques, s'intentarà a partir d'ara que sigui la Junta Directiva, i no les comissions, la que tenguin un pes major a l'hora de decidir, preparar, realitzar i avaluar les activitats.

El que s'ha fet ha estat simple: substituir una forma d'organització, que pretenia ser més participativa, per una forma més directiva. Hi ha prou raons per al canvi, el que tampoc no és segur és que així funcioni.

Comissió de medi ambient

S'informà sobre les activitats que s'havien de fer dins el programa d'educació ambiental, com són la cam-

panya contra la incineradora de Son Reus, i la diada de neteja de l'estació de Sant Llorenç, dia 20 de març.

Possiblement es crearà una delegació del GOB a Sant Llorenç. Serà una cosa externa a l'associació, encara que evidentment hi podrà haver un vincle de col.laboració entre l'associació i la delegació del GOB.

Sobre el tema dels **itineraris de natura, idea sorgida de Ses Sitges**, i en la que participaran Flor de Card i Lleure a lloure, s'acordà mantenir una reunió amb els responsables de la granja-escola dia 19 de març, per iniciar aquesta nova experiència.

Comissió de salut i acció social

S'està en contacte amb la Secció de Promoció de la Salut (SPS) del Consell Insular, **per dur endavant diverses activitats que estiguin, directa i indirectament, relacionades amb la prevenció del consum de drogues.**

Finançament de les activitats

S'acordà que les activitats que es realitzin i a les quals sigui necessari pagar una quota d'inscripció costin menys doblers als socis que hi participin; això s'aconseguirà amb una aportació major de la pròpia associació.

Trobada amb l'associació juvenil de Valldemossa

Per al proper **dissabte dia 10 d'abril** es té previst fer una trobada d'intercanvi amb l'esmentada associació. Apareixeran cartells informatius.

Es va parlar una llarga estona sobre la necessitat i la possibilitat d'aconseguir i crear un local per als joves del poble (Casal de joves), on els joves es puguin trobar per realitzar diversos tipus d'activitats, des de parlar i fer un cafetet fins a altres que requereixen unes instal.lacions adequades (conferències, sala de vídeo, música, tallers, etc.)

Va quedar clar que ha de ser especialment per als joves i que no es pot postergar molts d'anys; és un objectiu, com a molt, a mig termini.

Commemoració primer aniversari de Lleure a lloure

S'estan preparant els actes per celebrar el primer aniversari de l'associació, que es va complir el passat dia 13 de març. Molts d'anys, si convenen!

Qualsevol persona que estigui interessada en qualsevol d'aquests temes o vulgui **aportar idees i feina**, ja ho sap, no ho dubti, parli amb algú de la Junta Directiva. **Gràcies.**

Escola

Josep Cortès

Durant aquest mes de març i per iniciativa dels mestres es va sotmetre de bell nou a referèndum la possibilitat de canviar l'horari escolar, de manera que en lloc de tenir la jornada discontinua només hi hauria escola els matins. Tant amb un sistema com en l'altre es complirien les hores lectives que estableix el Ministeri.

Sobre un cens de 400 pares n'anaren a votar 281, el que suposa un alt índex de participació, un 70'25%. El percentatge de vots a favor del canvi arribà al 42%, i el dels que no hi estaren d'acord pujà al 58%. Com que per prosperar la proposta necessitaven el vot afirmatiu del 65% dels participants, el tema fou rebutjat i l'horari romandrà igual que abans.

És aquesta la segona vegada que els mestres proposen canviar l'horari escolar. L'altre pic, a finals de la dècada dels 80, el percentatge a favor del canvi fou molt més petit, i la consulta va provocar una certa tensió entre pares i mestres, cosa que sortosament enguany no ha passat.

Tal dia com avui

Josep Cortès

ARA FA 100 ANYS

* Que es va llogar una casa a Joan Fuster Llull perquè s'hi pogués instal·lar una parella de la Guàrdia Civil.

ARA FA 95 ANYS

* Que traslladaren l'Ajuntament a la casa que havien comprat a Bartomeu Llobet. També hi ubicaren el jutjat i una de les dues escoles.

ARA FA 75 ANYS

* Que el B.O. va publicar que s'havien creat dues escoles nacionals a Son Carrió, una per a nins i una altra per a nines.

ARA FA 70 ANYS

* Que, a rel de la recentment implantada dictadura de Primo de Rivera, el governador va cessar vuit regidors de l'ajuntament de Sant Llorenç.

ARA FA 50 ANYS

* Que es va acordar col·locar indicadors del nom de Sant Llorenç a les entrades del poble.

ARA FA 40 ANYS

* Que l'Ajuntament va comprar una casa veïnada de la Sala que confrontava amb el carrer del Pou. Més tard s'esbucaria per fer-hi la plaça.

ARA FA 20 ANYS

* Que Miquel Vaquer fou elegit Diputat de la Diputació Provincial.

* Que es va acordar asfaltar els carrers de l'eixample de Son Carrió.

ARA FA 15 ANYS

* Que se celebraren les segones eleccions generals. A Sant Llorenç guanyà la UCD.

* Que es va constituir el patronat que havia de regir la biblioteca Mn. Galmés. Hi havia membres de l'Ajuntament, la Parròquia, l'Escola i el Club Card.

* Que començaren les obres del polisportiu de vora el futbol.

ARA FA 10 ANYS

* Que Ses Sitges començà la seva tasca educativa.

* Que es creà l'Associació de Pares de Son Carrió.

* Que va néixer la revista escolar *Es Xafarder*.

ARA FA 1 ANY

* Que l'Ajuntament va cedir la recaptació de les contribucions municipals a la Comunitat Autònoma.

* Que n'Antoni Sansó va prometre el càrrec de Diputat.

* Que es va crear l'associació juvenil *Lleure a Lloure*.

* Que Rafel Duran va estrenar *La nit just abans dels boscos*, al teatre Malic, de Barcelona.

* Que l'Ajuntament va autoritzar la connexió de les aigües brutes.

* Que es va crear el grup filatèlic *Gent Cardassana*.

1ª exposició filatèlica

A SANT MIQUEL DE SON CARRIÓ

Eduard Perales

President del grup filatèlic
Gent Cardassana

Per al proper mes de maig -del 6 al 9-, i amb motiu de la celebració de les festes patronals de Son Carrió, el grup filatèlic Gent Cardassana està preparant una exposició, en la qual es podran veure diferents temàtiques i una gran varietat de segells. Ja podem avançar que hi haurà un mínim de deu persones que exposaran, entre elles dos al.lots, i que els visitants gaudiran d'un mata-segells especial que es podrà obtenir el dissabte dia 7, de 10 a 13, i el diumenge dia 8, de 10 a 13 i de 16 a 19.

Aquest mata-segells commemorarà la 1ª Exposició Filatèlica a Sant Miquel de Son Carrió, i farà referència a la segona fira ramadera, que tindrà lloc, com l'any passat, per les festes de primavera. Per aquest motiu nosaltres hem pensat que seria una bona ocasió per fer entrar el ca de bestiar al món filatèlic. Recordem que l'any 1983 Correus va posar a la venda una sèrie de quatre segells, editats per la F.N.M.T., de diferents races de cans espanyols, entre les il·lustracions dels quals una era la del ca eivissenc. Amb aquest dibuix del mata-segells hem pensat que farem contents molts dels afeccionats a la

marco-filatèlia, i de pas contribuïrem, amb la nostra petita aportació filatèlica, a la divulgació d'aquesta raça canina i al recolzament a aquelles persones que s'han preocupat per la recuperació del ca de bestiar mallorquí.

També pensam imprimir sobres i postals o targetes, i fins i tot preparar sèries dels segells als quals feiem referència anteriorment, per tal de facilitar als col·leccionistes i visitants de l'exposició la tasca de recerca d'elements apropiats per aquest event filatèlic, que esperam i desitjam agradi a tothom, filatelistes o no.

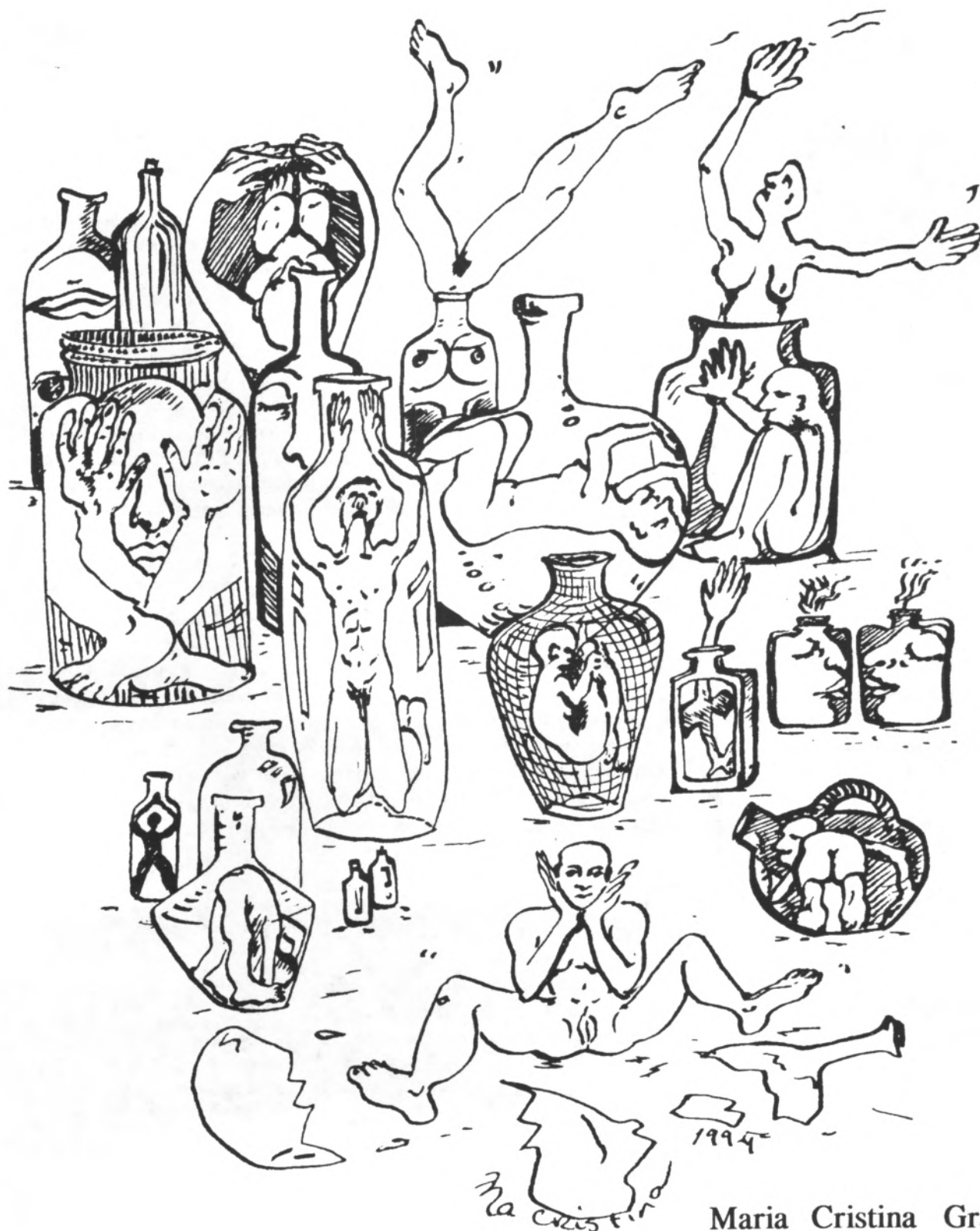
Com element de curiositat, i per aquelles persones que en podrien estar interessades, farem referència a una data xinesa: enguany a Xina es commemora l'any del ca, i, naturalment, la filatèlia xinesa s'ha preocupat ben molt de divulgar aquest esdeveniment.

febrer-març 1994

LIRA D'OR

Maria Cristina Gracia

En el centenari de Joaquim Folguera

Jaume Galmés

1993

Vivim enguany un seguit de centenaris pel que fa a la cultura catalana (Miró, Foix, Riba). Personalment, sempre m'han agradat les efemèrides, d'aquí que no m'hagi pogut estar de parlar-vos d'un home el centenari del qual s'acompleix també enguany: em referesc al malaguanyat poeta Joaquim Folguera, nat a Santa Coloma de Cervelló el 24 de setembre de 1893.

Com bellament i tràgica ha escrit Rafael Tasis, *"Folguera fou un d'aquells poetes que els déus han marcat per al dolor i la mort prematura"*.⁽¹⁾ En efecte, quan Folguera mor a Barcelona el 23 de febrer de 1919, comptava només vint-i-cinc anys. Salvat-Papasseit, un altre d'aquells poetes, en redactà la necrològica que reproduïm a continuació:

"...A la mateixa mort li ha calgut la vilesa de l'engany: Charlot, anomenat per ell Goethe del film, de la pantalla estant vegé que emmalaltia. La grippe entrà en el cine disfressada d'heroi-vol dir d'home que es venç a si mateix. (Cavaller altiu, Joaquim Folguera havia volgut que la seva permanent reverència fos només a la pròpia eternitat.) De suara és en la pau del magnífic Guillaume Apollinaire."⁽²⁾

Fixem-nos en dues coses: primera, "permanent reverència", perquè el cos del nostre poeta, degut a un reuma articular que se li complicà greument, de cada dia s'ajupia més sobre la terra frissosa d'acollir-lo; segona, "De suara és en la pau del magnífic Guillaume Apollinaire", perquè el genial autor dels *Calligrammes*, en el moment de redactar la nota, acabava de

morir feia només uns mesos i al qual Folguera havia dedicat el seu poema avantguardista "Músics cecs de carer".

Hem parlat de la seva mort, parlem ara de la seva vida i obra. El seu pare era enginyer industrial, i volia que el seu fill també ho fos. Però el jove Folguera, que per mor de la malaltia es veia impossibilitat per a les feines físiques, s'aplicà entossudidament a fer-se una sòlida cultura literària (coneixia molt bé, i en traduïa poemes, les líriques francesa i anglosaxona, treballs recollits a *Traduccions i fragments*, avui introbable). Malalt, escriure era per a ell la seva única aventura vital i hi esmerçava totes les seves forces. Si els *Poemes de neguit* publicats el 1915 és un recull encara vacil·lant (per bé que inclou poemes de gran bellesa), podem afirmar que és amb la publicació d'*El poema espars* (1917) quan la seva veu guanya en consistència. En el poema que dona títol a aquest últim llibre, el poeta se'ns presenta "lfric" i "pur" (adjectiu clar, aquest darrer, de la poesia folgueriana) i *lliura una baralla dins el seu esperit* que transforma en un *cant que no coneix rialla*; és un intens combat espiritual entre les forces que el neguitegen i la seva ànsia de viure. És en aquest sentit que Carles Riba afirma que *"La creació d'En Joaquim Folguera fou la seva mateixa vida dia per dia"*.⁽³⁾

Quant a l'amor, el seu pare ens conta que s'enamorà "prematurament d'una noia modesta i gentil, tan dolça com malaurada, concebent per ella una passió tan abassegadora que li omplí tota la vida fins a la tomba"⁽⁴⁾

Tornant a la seva poesia, veim que neix essencialment de l'instant:

"És bell l'instant.

(...)

No em parleu d'amor. L'instant posseesc, que és tot el viure, lliure sobre el ritme lliure del món que bat en l'instant".

Pel que respecta a la tasca literària, hem d'esmentar aquí les seves assídues col·laboracions al Diari de Sabadell (ciutat que enguany li ret un just homenatge) i la seva direcció, amb López-Picó, de les edicions de "la Revista", que versava sobre poesia catalana i universal i en un joventíssim Manent publicà els *Sonets i odes de John Keats*.

En fi, he intentat esbossar qui va ser aquest Joaquim Folguera, llàstima que els llibres que cit són difícils d'aconseguir, però voldria aconsellar-vos la lectura de *Catalans de 1918*, d'en Foix de Sarrià, on trobareu dos retrats literaris del nostre poeta, així com vos vull recomanar també, evidentment, la lectura dels poemes de Folguera apareguts a antologies.⁽⁵⁾

NOTES

(1) Rafael Tasis, *Un segle de poesia catalana* (assaig) (Bibli. Selecta, 1968)

(2) Salvat-Papasseit, *Mots propis i altres proses* (Eds. 62, 1979)

(3) Citat dins el pròleg d'Enric Solla a *Les noves valors de la poesia catalana* (Eds. 62, 1976), llibre de crítica del malaurat poeta, publicat per primera vegada el 1919, ja pòstumament.

(4) Citat a les *Poesies completes* (Selecta, 1951) (Algú s'atreveix a reeditar-les?)

(5) Per exemple, a *Un segle de poesia catalana* (Volum 2), a cura de Jaume Bofill i Ferro i Antoni Comas (Eds. Destino, 1968)

Les casualitats (i II)

Acte de cloenda d'un cicle de cinema i psicopatologia.

Tema de la conferència: El trastorn obsessiu-compulsiu.

Projecció de la pel·lícula "La senyora" d'Antoni Mus (versió castellana).

Sembla que he tengut un bon dia, a la meitat de la sala, com altres vegades, dubt de si anar més envant o tornar enrera; no m'agrada fer-me veure massa, però també dic mentides, decideixo de tirar endavant i m'assec al devora d'una senyoreta-estudiant de psicologia en la qual ja m'havia fixat abans al mateix local de projecció. Començam una conversa que sembla créixer en interès per la coneixença mútua fins que després de la projecció de la pel·lícula, la cosa passa a majors (no em malinterpretin, encara que la veritat tant me fa que ho facin, no va passar d'un intercanvi de mirades i un seguit de pautes de fer la cort que desembocaren en una sensació subjectiva, no sé si objectiva també, de fi de festa desbordant; èxit al púlpit dels conferenciants, èxit de públic, èxit de participació social i èxit en la meua vida privada amorosa) de tal manera que m'ho arrib a empassar fins creure haver trobat la solució a tots els meus mals de cor. Il·lusionat, ingènument entregat m'ofereixo a acompanyar la senyoreta a la seva llar; no m'ho permet agafant un taxi de seguida.

Mentres sopava, vaig preparar el pla definitiu. El primer que faria després d'arribar a la facultat seria anar a veure-la a l'aula per quedar després de les classes a algun departament buit on poder estudiar. La resta seria bufar i fer ampolles.

A l'endemà, després d'una nit d'incrèdula felicitat, comença un nou dia que podria ésser el primer d'una nova vida. Algú des d'allà dalt prem el botonet que enllumena les xàldigues del ritual. La camia embotonada fins a dalt, les dents i la cara ben netes: l'assortiment de cremes per la pell que me regalaren d'Anglaterra ha adquirit després d'un llarg període d'inactivitat una utilitat justificada; una rere altra passen de les mans a la cara.

Surt al carrer, llueix el sol a dalt del cel, la vida em somriu i el món és de co-

lors. Si m'hagués aturat, com sempre, a la part dreta de la pantalla amb la informació del servei del bus i el mapa de Ciutat, potser l'acte següent (entrada al vehicle) hagués estat de pel·lícula Brandoniana o Redfordiana, (com vostès mateixos poden deduir, no en som gaire entès) ara que, per favor, no ho interpretin certament com una al·lusió a l'atractiu físic o capacitat seductora de la meua persona, cas aquest més propi d'una BobHopiana; sinó com una referència al tipus de situacions que en elles es donen. Però, per al que pot ser alguna monja il·luminada seria capaç d'esbrinar, em vaig dirigir a l'altre costat on sorprenentment i per primera vegada en centenars de matins allà esperant, hi hagué la princesa somniada. De llavors ençà, tenc tendència a creure que és millor que els somnis no es converteixin en realitat; la primera impressió em va deixar un poc en aquella situació de compromís incòmode en què a més a més, t'esforces a convèncer-te interiorment que desitges amb totes les teves forces el que t'està succeint.

La conversa semblava estereotipada, la prioritat, però, quedà establerta en acomplir el pla inicial. Entràrem al bus i allà, la poca màgia que encara quedava es desfè quan ella saludà i s'asseià al devora d'un jove que, probablement, era de la seva classe.

Crec que l'orgull que tots tenim i la vanitat de la que me n'he hagut d'empenedir sovint, van ocupar en aquell moment tot l'espai psicològic del meu jo. Em vaig sentir defraudat, humiliat, trepitjat i enganat; dubtant però de si no fos que ella no hagués entès res del que havia estat succeint al cinema. Tot plegat, em va durar uns quants dies durant els quals em vaig sentir fins i tot deprimit havent de suportar com ella s'enlairava en l'escala de sol·licituds mentre jo m'enfonsava en la més desesperada de les missogínies.

Al poc del cas, aparegué en la consciència de la meua quotidianitat un estudiant conegut ja d'abans, associat i relacionat amb "S", potser representa ell tot allò que tot home desitja haver fet amb les dones. No és cap crack, ni cap boom ni molt menys un sex symbol, però sembla tan desenfeinat en altres coses que hom tendeix a pensar que no té altra cosa amb la qual ocupar el seu temps que establir relacions d'intercanvi amb elles. Si les meves sospites i passades gelosies no des-

encerten, fou un dels primers en tenir relacions am "S" quan jo no m'atrevia ni tan sols a saludar-la; feia molt que no apareixia en el camp de la meua realitat subjectiva i ara, de sobte, com advertint-me, com acusant-me i reprotxant-me, es presenta i camina pels camins de la meua vida.

No sé quin és el vertader missatge, però l'excusa ja no és excusa, és decisió, em determina i m'entremalia. Com és possible que després de tantes rencúnies, xipollejos, il·lusions, drames i malencònies, lluiti l'arbre de l'amor per recordar-me que malgrat vulla sempre serà ella la qui amb més dolor per renúncia haurà perdut no per vida, doncs la culpa persistent m'ha prohibit injustament d'ésser-ne digne.

Abbè Rovira M-92

"S" és algú qui ha representat en la meua vida la vençó més gran en matèria d'amor.

La musa ària

J.G.

**A JULIEN
Novalis**

Que jo amb indícible joia
Company de la teua vida som
I el teu retrat meravellós
M'ha corprès profundament -
Que nosaltres cordialment casats,
I jo el teu, tu la meua,
Que jo davant tots només l'u
I aquest u m'ha escollit,
Això agraïm al dolç ésser
Que plens d'amor ens ha triat.

Oh, deixa'ns fidelment venerar-lo,
Així restam incorporats.
Si per sempre el seu amor ens conduïx,
Així res no destorbarà la nostra aliança.
Al seu costat nosaltres podem
Portar confiats el llast de la vida,
I feliços l'un a l'altra dir:
El seu Regne del Cel comença ja aquí,
Si nosaltres aquí desapareixem,
Ens retrobarem en el seu braç.

Viatge a l'Estació Z

Xavier Morell

Capítol XII: When you walk out the door

Podeu dir-me Joe (un mag amic meu em va ensenyar que mai no has de demanar: "quin és el teu nom?", sinó: "com vols que et diguin?"). És l'única persona que conec que dona consells sensats). Som detectiu privat i no us esforceu demanant referències meves, diuen que estic boig. Tant se me'n fot, l'únic que desig en aquest moment és que entri al meu despatx una rossota amb mames així com toca i un sexe generós i se m'espatarri damunt la cadira. La mateixa rossota que he estat esperant des del dia que vaig deixar caure els meus ossos aquí. Bé, sempre tenc a mà el fidel Albert King en casos de necessitat extrema. Però crec que aquest vespre ni "Can't you see what are you doing to me" calmarà les coses, m'és impossible situar-me a un club ple de negres i fum i escoltar de nou el vell King: "tocaré blues per a tu..." amb la taula plena de botelles de cervesa.

La meua taula també està plena: mitja botella de whisky de dotze anys, un avís de telefònica, un sobre amb fotos de la senyora Lee en interessants activitats amb la germana del senyor Lee. M'estic plantejant seriosament canviar el destinatari, mai no havia passat tan bona estona observant dues tortilleres, i això que normalment em fastiguen. Un altre cas que cobraré en espècies. A la dreta, un diari obert a la secció de contactes: "Col.legia-la. 18 anys. La meua assignatura és el sexe. Sortides. Tel: 409 17 01". No pot estar gaire a arribar. I un quadern de cobertes vermelles escrit a l'any 68 per un tal Bob, narrant una al·lucinògena història sobre l'Estació Y. Els meus contactes han comprovat la seva veracitat i us jur que hi ha gent ficada en un bon embolic. Cal una visita urgent a l'Estació Z.

La primera impressió no em convenç: no sap com s'ha de trucar a una porta abans d'entrar, porta un litre de colònia de tres pessetes que entabana tota l'habitació, no sap pirtar-se, ni vestir-se (es presenta amb uns vaqueros premeditadament foradats i una samarreta d'U2) i aquell "Hola, som na Pam, he arribat" amb una rialleta tan hipòcritament jovial li tira a un l'ànima als peus i li fa enyorar temps mi-

llors. L'únic que m'excita és el seu aspecte tan fràgil. Si no fos perquè seria inútil, li ensenyaria unes lliçons d'elegància i estil i, pel mateix preu, una mica de glamour. L'únic que mereix que li ensenyi a aquesta puteta és el meu mabre ben enravenat. Em llev el capell i el llenç, amb la dosi justa de xuleria, al penjador, com era d'esperar endevín (els vespres de pràctica donen els seus fruits). Ella es queda sorpresa. De fons sona "The sky is crying". Sense dir una sola paraula, l'agaf dels cabells fent-li moure el cap cap enrera. La meua expressió és seca i fortament marcada, la mirada dura i tots els meus moviments deixen entreveure una major violència continguda a punt d'exclatar. En el fons és això el que els agrada, sentir-se inferiors i dominades. El paper de víctima està fet a la seva mida. Ella llança dos o tres petits esglais i la respiració li torna més pesada. Em qued uns segons fitant-la amb descar. Això la intimida i a mi m'excita. Quan ja no puc pus, em baix la cremallera i li permet contemplar-la uns moments. Acte seguit li peg una violenta estirada als cabells. Ella protesta "em fas mal!". Jo, estirant-li els cabells, l'oblic a agenollar-se i, submissa, em fa una mamada. Aquesta joveneta no serveix per a res, ni tan sols sap xuclar-la. Tot empenyat me l'enduc al lavabo i, asseguda a la post del water, li fic tota pel cony. Un cop acabat, ella em recrimina la manera com l'he tractada. Jo li gir la cara d'una manotada i la faig fora. Ella, histèrica, m'amenaça de totes les maneres imaginables i surt pegant una portada. Al moment torna exigint que li pagui. Jo li enseny la pistola del calaix "també li agrada follar" li dic. Més amenaces i nova portada. No sé com el vidre aguanta.

Amag les fotos, agaf el quadern de cobertes vermelles i pos la cançó "When you walk out the door". Sempre l'escolt abans de viatjar.

Us ensenyaré com estalviar-vos els bitllets. També m'ho va ensenyar l'amic mag. Sí, el dels consells sensats. Primer enceniu una bengala, d'acord? Llavors apagau el llum i dibuixau una porta a l'aire. Seguiu fent-ho fins que la imatge

us quedi gravada a la retina. Tancau els ulls, veis la imatge impressionada? Ara visualitzau la vostra pròpia mà agafau el pany i pensau on voleu anar.

NOTA: "Can't you see what are you doing to me" (No pots veure el que m'estàs fent), cara B del single publicat l'any 1970. "The sky is crying" (El cel està plorant), inclòs a l'LP "Years gone by", publicat l'any 1969 per Stax. "When you walk out the door" (Quan surts per la porta), pertany al treball "Red House" publicat per Castle Communications l'any 1991. Servesqui aquest capítol com a petit homenatge a Albert King, gegant del blues injustament oblidat pels mass-media.

La musa ària

J.G.

A NOVALIS 2. versió (b)

En terra fosca descansa el sagrat foraster
En tendra poncella
Creix l'adolescent de l'esperit diví,
L'embriaca lira
I emmudeix en sang rosada.

Trakl

Cròniques vilatanes

Ignasi Umbert

UN HIVERN A MALLORCA

Quan aquest número de Flor de Card surti al carrer, el programa *Un hivern a Mallorca* arribarà al seu final. Durant els mesos d'hivern, una vintena d'hotels han pogut gaudir de la bona música que han ofert els grups llorencins, *Quartet de clarinets Llevant* i el *Brass Quintet de Sant Llorenç*, que han demostrat a cada actuació la seva preparació i el seu bon fer. Les actuacions han aconseguit una gran acceptació per part de la clientela hivernenca dels hotels que han romàs oberts. El fet que aquests dos grups hagin sigut part fonamental de la programació d'*Un hivern a Mallorca* demostra que a Sant Llorenç també tenim coses a oferir als nostres visitans, i la música, en aquest cas, ha sigut un excel·lent vehicle per demostrar que això es així. Els dos grups han tingut actuacions realment bones, amb un programa divers i prou interessant, on es combinaven les peces clàssiques amb les més actuals, des de la *Gran marxa* de Verdi al *Toreador* de Bizet, passant per la tradicional *Hava Nagila* o *Amazing grace*, des de Schubert a Bach, passant per Txaikowsky, amb obres com *Les noces de Fígaro*, *La pantera rosa* o la suite *Seville*, el que fa que l'actuació de cada un dels grups proporcioni un vertader plaer musical.

Formen aquests dos grups, els següents components, pel que fa als *Clarinets Llevant*, Aina Lloré Soler, Antònia Brunet Riera, Maria Nicolau Bauzà i Magdalena Pascual Sansó, dirigits per J.A. Tello. El *Brass Quintet de Sant Llorenç* el formen Pep Canet,

Gaspar Mesquida, Cati Bel Nebot, Joan Gomila i Miquel Bassa, dirigits per Francesc Sapiña.

Dins aquesta petita crònica no es pot oblidar l'actuació de la nostra Banda de Música a l'Hotel Sumba, el passat 26 de febrer. Més de quatre-centes persones gaudiren d'una actuació que hem de considerar memorable, i que va fer que la gent al final obligàs a fer varis *bisos*. El programa, magnífic, en el que cal destacar *En un mercado persa* o la selecció de *La tempranica* o l'aferradissa *Hatari*.

ITB

Com cada any a principi de març, se celebrà a la ciutat de Berlín la més important fira turística del món, i això va fer que un bon grapat d'hotelers es desplaçàs a aquesta ciutat alemanya. Enguany dos membres del nostre ajuntament també se n'hi anaren, a fi de conèixer de primera mà la situació del mercat alemany per aquesta temporada ja a punt de començar, el nostre batle, Miquel Vaquer i el diputat autònom i també membre de la corporació, Antoni Sansó, qui han representat els poders públics del municipi. Esperem que la visita els hagi servit per aprendre que si una zona es dorm és molt bo de fer que una altra li passi davant, perquè les altres no dormen, i que fer despeses amb promoció, ja sia directament o indirecta, és totalment necessari, que la lluita per dur-se'n els turistes als seus hotels es fa a cara de ca.

Quim Monzó

UN ALÈ DE BON HUMOR

El narrador Joaquim Monzó i Gómez nasqué a Barcelona l'any 1952. Ha treballat com a grafista, realitzador cinematogràfic i corresponal en alguns grans conflictes bèl·lics (Vietnam, Cambodja). La seva primera novel·la, *L'Udol del grisos al caire de les clavegueres* (1976) ja mostra la voluntat de conrear una temàtica actual i dinàmica, lligada als problemes i mites del jovent. Publica després *Self-service* (1977) i *Benzina* (1983). Ha conreat amb eficàcia el conte i la narració curta: *Uf, va dir ell* (1978), *Olivetti, moulinex, Chaffoteaux et maury* (1980), *L'Illa de Maïans*, 1986.

La seva darrera novel·la és *La magnitud de la tragèdia* i el darrer recull de contes *El perquè de tot plegat* són contes que es complementen els uns als altres per formar un tot que ens mostra amb precisió l'eterna incertesa humana.

Actualment participa al programa d'en Mikimoto *Persones Humanes*, els dijous a TV3. Monzó és un escriptor amb una imaginació de gran qualitat, lírica i visionària, és un dels autors més interessants de la narrativa europea contemporània, fresc i divertit, amb un sentit de l'humor a vegades sarcàstic i irònic. Agafar un llibre d'en Quim Monzó és un plaer indescriptible.

A la Biblioteca de Son Carrió hi ha el recull de contes *L'illa de Maïans*.

Amb motiu de la **Festa del Llibre, divendres, dia 15 d'abril** es farà una lectura de narracions de Quim Monzó a càrrec de Jaume Gomila, i tocarà el clarinet la llorencina Aina Lloré. Estau tots convidats.

(Fons bibliogràfic: "Enciclopèdia Catalana" i "El perquè de tot plegat".

Catalina Rafela Galmés

Viatges

Ultramillor

Agència de viatges del grup A, títol 999

Carrer del Sol, 19
Tel. 585720

Cala Millor (Mallorca)

Es cala foc un autocar d'Aumasa

Text: Josep Cortès

Fotografies: Felip Forteza

Quan, el dia 28 de març, en Miquel de Son Pi i jo ens anàvem a fer feina a Cala Rajada, a l'indret del darrer tram del Coll d'Artà ens trobàrem *la cuca*, un autocar que, amb la fumassa habitual que solen fer els vehicles de la companyia AUMASA, just just podia pujar la costa. Reduírem la velocitat i, comentant com solen ésser de vells i ronyosos els cotxes d'aquesta companyia, ens hi atracàrem fins que l'olor de fum es va fer inaguantable. Estant a pocs metres de distància, veiérem una claror rogenca davall el vehicle, i maniobrant un poc per des- triar-la millor, ens adonàrem que allò era foc. Tot seguit començàrem a tocar la bocina del cotxe per avisar el conductor, per si no se n'havia temut, qui, en ésser dalt del coll, es va aturar a la vorera de la carretera. Sembla ésser que els al.lots, per mor de l'evident calor que desprenia, també se n'havien adonat i havien donat partal xòfer.

L'incendi -que segons la nostra opinió es va iniciar en la coberta de goma que protegeix les rodes centrals del vehicle i es va estendre per les altres gomes que uneixen els dos cossos de la carrosseria-, en poc minuts es va fer seu l'autocar, que va quedar absolutament inservible, com mostren les fotografies.

Per sort, la setantena d'al.lots llorençins i serverins que transportava a l'institut d'Artà pogueren sortir tots pel seu propi peu, encara que els dos darrers ho hagueren de fer per un finestró, per la qual cosa no hi va haver ferits de cap casta. Però aquest fet l'hem d'atribuir més a la sort i a l'agilitat dels passatgers que no a les mesures de seguretat de la companyia, ja que l'autocar no duia extintor ni martellet per rompre el vidre de la sortida d'emergència. Un altre autocar de la companyia Levante els en va deixar un, però no fou abastament per aturar l'incendi.

Segons una entrevista amb el gerent d'AUMASA que publicaren l'endemà els diaris, l'autocar -matrícula PM-4311-P- es trobava en perfectes condi-

cions i no descartava que l'accident fos degut a causes alienes al vehicle. No sabem a què es referia amb aquestes velades excuses, però les contínues queixes que va tenint aquesta companyia permeten sospitar que tota la culpa és ben seva, i que si compràs autocars més nous que no posassin en perill la salut dels usuaris aquestes coses no passarien.

Posteriorment, l'Associació de Pares de l'institut d'Artà va convocar una vaga per dia 30 de març, i va declarar un boicot indefinit a la companyia AUMASA, a fi de pressionar el Ministeri d'Educació i Ciència perquè donàs la concessió a una altra empresa. Val a dir que per al curs 92-93, gràcies a un *dossier* que l'APA havia entregat al MEC, aquesta empresa no va portar els al.lots a l'institut, però, *incomprendiblement* (!?) per enguany l'hi han tornar concedir.

Consider que els ajuntaments de Sant Llorenç i Son Servera haurien de fer costat a l'APA de l'institut, ja que AUMASA no es mereix la confiança que tocarien exigir als qui transporten els nostres al.lots a l'escola.

Reglament d'aigües, ja!

PSM-Nacionalistes de Mallorca

Des de fa temps, el PSM-Nacionalistes de Mallorca està demanant un reglament de funcionament de les aigües de Sant Llorenç, sense que fins ara els nostres governants ens hagin fet gens de cas. Aconseguírem amb la pressió de tot el poble posar en funcionament les aigües brutes, però, què haurem de fer per aconseguir el funcionament de les netes? Caldrà un altre cop la pressió de tot el poble?

Per desgràcia, ens trobam massa sovint amb el batle i els regidors de la majoria que passen completament del poble i de les obligacions que tenen amb aquest. Massa sovint veiem com el poble sols els interessa quan hem d'anar a votar. Per desgràcia, per al batle i els regidors de la majoria, la democràcia encara només consisteix en això.

Cal recordar als qui governen el nostre poble que estan obligats a subministrar l'aigua. Duim massa anys esperant i acceptant les promeses i les excuses que una vegada darrera l'altre ens estan posant. Cal exigir un reglament on s'especifiqui clarament com i quan es subministrarà l'aigua d'aquest poble, així com també la relació que tindrà l'abonat amb l'Ajuntament.

Fets com la instal·lació, la connexió, l'abastament, els drets i obligacions de l'abonat i del prestatari del servei, els contractes, els usos... no poden quedar per més temps sense resposta.

Per això exigim un reglament. És aquesta una primera passa, imprescindible, si de veres el batle i els regidors de la majoria volen posar en funcionament el subministrament d'aigua potable.

Per al PSM-Nacionalistes de Mallorca, la no elaboració del Reglament ens fa pensar que aquests no volen afrontar les seves obligacions i van allargant el temps amb promeses incomplides una darrera l'altra. El batle

i els regidors de la majoria, pressionats per algú, no saben com solucionar un problema que ells mateixos s'han creat quan, amb el nostre vot en contra, decidiren donar l'explotació del servei d'abastament i sanejament d'aigua a una empresa privada.

El PSM-Nacionalistes de Mallorca, juntament amb altres grups que llavors

els han fet canviar de postura, sempre ha demanat la gestió directa per part de l'Ajuntament. Creim que és la millor forma per posar en funcionament un servei que fa més de dos anys tocaria estar en funcionament.

Caldrà demanar i exigir responsabilitats als polítics irresponsables d'aquest poble.

UN NOU LLIBRE DE MIQUEL LÒPEZ CRESPI:

L'antifranquisme a Mallorca

L'Antifranquisme a Mallorca (1950-1970) editat per Josep Juan i Lleonard Muntaner en la prestigiosa col·lecció "El Tall" és la crònica de vint anys de lluita clandestina a Mallorca. Accions, noms, multitud de records hi són presents tal com han anat sorgint de la memòria de l'autor. A les cent cinquanta pàgines del llibre s'hi troben informacions, vivències, anècdotes, històries concretes (referents a desenes de personatges mallorquins) fins avui desconegudes. Es tracta de la generació de dones i homes que, a partir dels anys seixanta, s'enfrontà amb la dictadura franquista. Aleshores tots llegien Gabriel Alomar i Maiakovski, Cortázar i Rosselló-Pòrcel. El Che era l'home que havia pronunciat les primeres i les darreres paraules. La seva mort els deixà per herència un buit vastíssim. Ell era el fantasma número u, el que no hi era i al mateix temps hi era, la veu autèntica, l'ordre vertebral de deixar-ho tot de banda i començar la caminada. Salvador Espriu i Miguel Hernández eren lectures clandestines a les barriades suburbials. Els emocionava "La Batalla d'Alger", la darrera pel·lícula de Pontecorvo. Kronstadt i Astúries, Octubre, eren paraules màgiques, i el seu estil d'universitat, l'única veritat possible fregant els ulls amb paper de vidre. No miraven la televisió. Juraven que mai no anirien a Disneylandia ni tornarien llegir Herman Hesse. Les cançons de Raimon no foren mai fàbrica permanent de nostàlgia ins-

tal·lades dins del cervell. Ans al contrari: cada crit serví per alimentar vint anys de rebel·lió. Hereus de cent cinquanta anys de la història del moviment obrer, el record d'aquella època exultant n'ha mantingut alguns fermes, sense caure mai en els paranys del Poder, allunyats per sempre de la besada enverinada de l'Estat.

Miquel Lòpez Crespi

M. Lòpez Crespi (Sa Pobla, 1946) ha publicat -entre d'altres- els llibres A preu fet (1973); La guerra just acaba de començar (1974); Autòpsia a la matinada (1975); Caminals d'arena (1984); Homenatge Rosselló-Pòrcel (1984); Paisatges de sorra (1986); Diari de la darrera resistència (1986); Històries per a no anar mai a l'escola (1984); Necrològiques (1988); Notícies d'enlloc (1987); Les Plèiades (1990); El cicle dels insectes (1993) i Crònica de la pesta (1993).

D'ençà el 1962 -data de la seva primera detenció- es dedicà activament a la lluita clandestina contra la dictadura franquista. Fou dirigent de l'OEC i del PSM (Partit Socialista de Mallorca). En els anys vuitanta dirigí -amb altres companys- l'Ateneu Popular Aurora Picornell. En els seixanta i setanta col·laborà a les pàgines culturals del Diario de Mallorca i Última Hora. Escrigué regularment a diverses publicacions culturals ("El Mirall", "L'Estel de Mallorca"...).

LLOGUER DE LA PUNTA

Dia 20 de febrer de l'any 1505 Nicolau Muntanyans, doctor en lleis i ciutadà de Mallorca, llogava a Jaume Frau, sa muller Jaumeta i fill Martí Frau, la possessió dita La Punta, situada dins el terme de Manacor (ara Sant Llorenç) amb aquests pactes:

E primerament arrenda jo dit Nicolau Muntanyans e loch a vós dit Jacme Frau e Martí Frau fill vostre e Jacmeta vostre muller, la dita marina e cases de aquella ab tots los conreus qui en aquella són vuy e pastures ab los bastiars següents, ço és, docentas y vint ovellas, XXXX cabres divuyt vaques, dos bous arechs e vuyt braus los quals lestats foren rebuts per vós dit Jacme Frau en lo temps que entràs en dita marina en companyia ab mon sogre, que Déus hage, e los quals bestiadès vós teniu per rebuts e axí matex va en lo arrendament dos egos e dues someras los quals bestiadès ensemps que finirà dit arrendament vós hajau a restituir ço és, les ovellas, cabres e vaques bones e rebadores e los bous arechs e braus stimat axí com los haveu rebuts en lo principi de la dita companyia e las egos e someras se han extimar. E si mancaven en la fi del arrendament algunes ovellas fins a la dita suma que les hajau a pagar a rahó de deu sous per bèstia. E si manchan cabres a rahó de vuyt sous.

Item fen lo dit arrendament per temps de sinch anys comptadors del die de Sant Miquel del any pro passat Mil Sinccents y quatre en avant de modo que tendreu dit arrendament fins la festa de Sant Miquel del Sinccents y nou en lo qual temps finirà dit arrendament.

Item som de acordi que per lo dit loger e arrendament vós pagareu en

diners quarante sinch liuras e sinch quarteres de forment portat en Ciutat bo, net e rebador en les pagues sagüents que en lo temps de las tonons me donareu sinch quintars de la lana de dita marina per lo preu e stim que valrà aquell temps en aquellas hores e de la quantitat que muntarà vos faré rebuda e compte e las sinch quarteres en la festa de Sant Pere e Sant Feliu del mes de agost e lo que resta a compliment de la quantitat del arrendament donereu e pagareu en la festa de Pascho del altre any en lo qual temps acabereu de pagar e les ditas pagues fereu quiscun any en lo dit modo, enperò en lo derrer any la dita paga a compliment de la dita quantitat la qual hauriau offer en la festa de Pascho sagüent durant dit arrendament fereu a Sant Miquel de modo que acabant lo vostre arrendament jo sia acabat de pagar.

Item som de acordi que vosaltres dits arrendadors me haiau a denunciar la hore del tondre e que no puschau tondre sens voluntat mia.

Item que en cas que finirà dit arrendament que vós haiau a donar bestiar del senyal del loch".

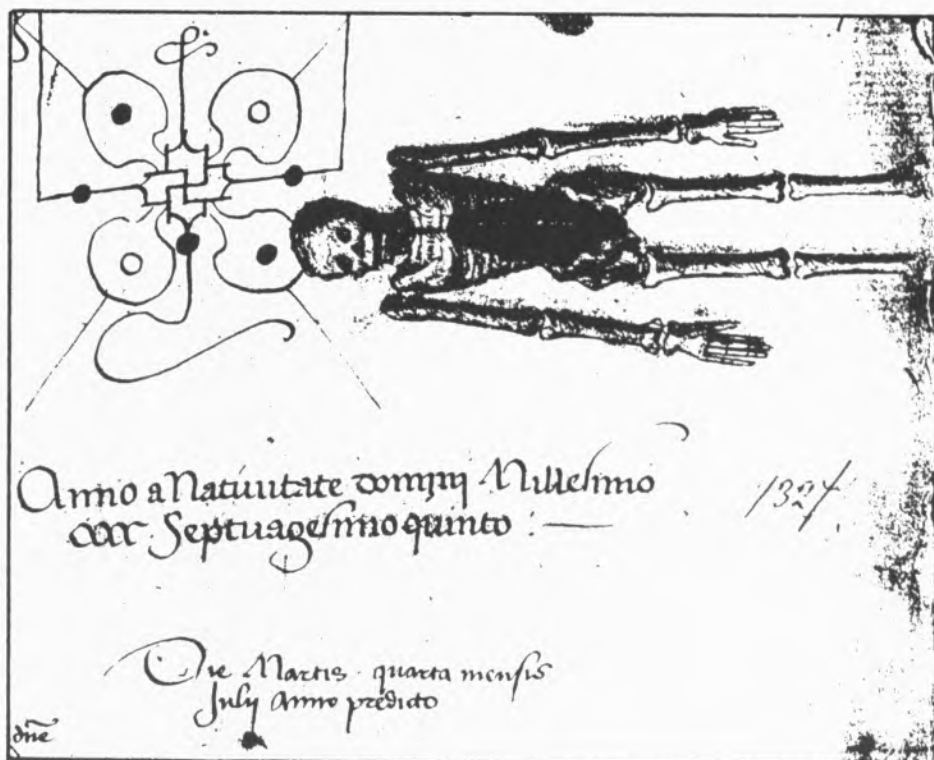
(ARM notari Ni-colau Tomàs T-455 f. 23v-25).

NOTES HISTÒRIQUES

1349, 9 juny.- La Procuració Reial mallorquina rep una lliura i 12 sous d'Antoni Comelles ciutadà "al qual establím alcunes coves e citges ab alcunes figueres les quals coses són en la parròquia de Berver, les quals foren de Johan Benimelis, d'en Guillem Gual e d'en Guillem Font de la dita parròquia, los quals les dites coses posehien injustament per ço com entre aquells fo feta divisió de les dites coses sens presentació de fadiga e sens paga de loysme, per la qual cosa foren per sentència les dites coses adjudicades al fisch". I per tant ara són donades a dit Comelles el qual farà cens anual de 4 morabetins.

(ARM RP 1111 f. 101).

Ramon Rosselló

Dibuix i signatura del notari Joan Castell al llibre de testaments que comença l'any 1475. (ARM C-170)

NAIXEMENTS

* El dia 2 de març va néixer a Sa Coma n'Antoni Servera Sureda, fill d'en Miquel i n'Antònia, qui, com és de suposar, estan alabats.

* Una setmana més tard i també a Sa Coma, el dia 9, veié la llum per primera vegada en José Luís Millán Martos, fill d'en José Luís i na Marfa de las Nieves. Enhorabona.

* I on vos pensau que va néixer en Daniel Jaime Dwyer el dia 9? Idò a Sa Coma! En Valeriano i na Catherine ja tenen una altra boca per alimentar.

* En Mateu Puigròs i na Miquela Gornals també posaren un altre carrioneret al món, el dia 14, en Mateuet, que d'aquí a devuit anys ja votarà.

Si els llorencins baden un poc a l'instant seran més que noltros els d'aquella banda!

NOCES

* El dia 3 en Miquel Forteza Duran i na Gillian Marjorie Dowzer decidiren compartir les seves vides i feren l'esclafit a Sa Coma.

* Manuel Muñoz Lorenzo i Aina Maria Mesquida Nadal es casaren el dia 5 a l'església de Sant Llorenç.

* El dia 12 i també a Sant Llorenç firmaren les capitulacions matrimonials en José Daniel Castellote Grau i na Maria Carlin.

* El dia 19 en Guillem Grimalt Mas i na Clara Maria Serra Coll es casaren a Sant Llorenç.

* I, finalment, en Pere Servera Matamalas i na Isabel Aina Nicolau Carrió, llorencins, feren l'esclafit també el dia 19 de març.

A tots ells els desitjam molts d'anys de convivència -si s'entenen i hi vénen a bé-, salut, bonança econòmica i una grapada d'al.lots, si convé, i sempre que tenguin un poc de coneixement

DEFUNCIONS

* El dia 2 de març va deixar aquest món na Joana Maria Galmés Muntaner, també coneguda com na *Joana de Son Costes*. Si no s'hagués morta l'endemà hauria complit els vuitanta-un anys. Al Cel sia.

* El dia de sant Josep va entregar l'ànima a Déu en Guillem Llodrà So-

ler, de malnom *en Guillem Pujades*, un llorençí de 51 anys ben conegut per la vila, entre d'altres coses, per esser fill d'aquell mestre d'escola del poble. Descansi en pau.

COMUNIONS

Fotografia cedida per GARCIA-LIS

El dia 20 de març va prendre la seva primera comunió na Isabel Jaume Umbert.

Isabel Nicolau i Aina Simonet

"SA BOTIGA ECOLÒGICA"

C/ST. LLORENÇ, 49 TF: FAX 83 80 90

07530 ST. LLORENÇ DES CARDASSAR

A LA SEVA DISPOSICIO:

- * ALIMENTACIO VEGETARIANA INTEGRAL MACROBIÒTICA
- * FRUITES i VERDURES DE TEMPORADA i DE CORREU ECOLÒGIC DE LA FINCA DE "SA TAULETA".
- * REMEIS FLORALS "SORIA NATURAL"
- * COSMÈTICA NATURAL, SENSE QUÍMIQUES
- * PLANTES
- * CONSULTA NATURÒPATA

"Unió Mallorquina està disposada a formar part del Comitè de les Regions de la Comunitat Europea. Tan sols així es podran aconseguir millores importants per als empresaris de la nostra Comunitat". Així ho exposava la presidenta d'U.M., Maria Antònia Munar.

Establir relacions institucionals amb la Comunitat Europea i amb el Consell d'Europa és una tasca prioritària per Unió Mallorca, fixant els mecanismes que assegurin una participació real, al temps que eficaç, amb els processos de presa de decisions que ens afecten, en molts de casos tan directament. Per això Unió Mallorca a les properes eleccions europees presentarà un programa allà on aquests seran els objectius prioritaris.

Per Unió Mallorca, el repte que ens presenta en aquests moments el Mercat Interior exigeix a les nostres empreses aprofundir cap a aquest esforç de relació i de presència cap a aquestes organitzacions. En aquest sentit Unió Mallorca, com a partit nacionalista, exigeix que el Comitè de les Regions de la Comunitat Europea sigui un òrgan exclusiu de representació de les Regions Europees. La presidenta d'U.M., Maria Antònia Munar creu que és dins aquest marc europeu on les nostres Illes han d'impulsar de manera decidida, i de manera molt especial la cooperació, tant econòmica com tecnològica amb els països que ens envolten i bàsicament els de la conca mediterrània per la seva proximitat geogràfica i en certa manera per les reminiscències culturals existents en aquests països, a fi que el principal objectiu d'Unió Mallorca d'empènyer una mena d'eix de la zona nord del mar Mediterrani, des del Llevant espanyol fins al nord d'Itàlia i així configurar un marc prou important per la cooperació i el desenvolupament, davant la força econòmica dels països del centre i nord d'Europa.

La primera responsable d'Unió Mallorca ha dit en diverses ocasions que la filosofia política de l'Europa Comunitària actual necessita un nou impuls, a fi de poder aprofitar tots els avanços aconseguits

fins ara amb mires de superar les mancances que encara té la nostra Comunitat, posar-nos al dia del que avui ens demanda la nostra societat i que no és altra cosa que l'establiment d'un mercat ample sortit a partir de l'any passat i on les condicions que es preveuen dins la Unió Econòmica i Monetària i la Unió Política Europea quedaren fermades cada vegada més, i al final d'aquesta dècada això serà una realitat i el qui hagi perdut el tren s'exposa a només tenir les miques.

En els propers anys, i tal com afirma Maria Antònia Munar, s'atrancaran cada dia més els fermalls que ens uniran a aquesta futura Europa, no hi haurà fronteres dins els països que compondran la Unió Europea, les persones, els diners i els productes es mouran sense cap mena de destorb, i es farà realitat el Mercat Interior de la vella Europa, al temps que es desenvoluparà el procés que de manera ferma ens ha de conduir cap a la Unió Econòmica i Monetària i finalitzar el procés de la Unió Política Europea. I com ha dit la presidenta d'Unió Mallorca, els nacionalistes hem de voler afrontar aquesta nova situació amb les mateixes condicions que altres països i altres comunitats d'arreu d'Europa, per això, es fa necessari reforçar la nostra societat i la nostra economia des de dins mateix. I així ho ha entès Unió Mallorca, de tal manera que ja ha fet tota una sèrie de propostes que van des d'afavorir les polítiques econòmiques per als diferents sectors industrials que componen el teixit econòmic de la nostra Comunitat, perquè permeti que els nostres productes arribin amb igualtat de condicions que la resta dels altres productes als diferents mercats de l'Europa comunitària, fent polítiques de formació

perquè ens preparin per la nova situació que aquesta realitat ens exigirà, i per no convertir-nos en els criats d'aquests nous mercaders que de segur intentaran que el tros gros del pastís sia per a ells.

Des d'Unió Mallorca això ho hem entès molt bé, i per aquest motiu ens proposem participar com a membres del Comitè de les Regions, que fa molt poc que s'ha format i que haurà d'esser consultat en totes aquelles coses que afectin de qualche manera les competències i els interessos fonamentals de qualsevol regió inclosa dins aquest Comitè. I també com va dir la presidenta d'Unió Mallorca, volem estar presents als Consells de Ministres quan es toquin temes que ens afectin tan d'aprop, ja sien de caire cultural, econòmic o polític. I en aquest sentit Maria Antònia Munar ha dit que la nostra identitat cultural, la nostra història, la nostra realitat política així com el nostre sistema econòmic fan que el sentiment nacionalista sia cada vegada més nítid i el sentiment d'esser ciutadans d'aquesta Comunitat és de cada vegada molt més fort, amb una economia cada vegada més expansiva i una societat que està ansiosa de participar en aquest nou repte.

Unió Mallorca, amb aquestes iniciatives, pretén incrementar la participació de la nostra Comunitat en els programes comunitaris, tant a nivell d'investigació, com cercar solucions al problema del medi ambient, la cooperació entre altres estats o regions d'aquesta vella Europa que du camí de convertir-se en una nova Europa; per tot això Unió Mallorca vol estar en el Comitè de les Regions Europees, deixar perdre aquesta ocasió seria un gran error.

Ignasi Umbert i Roig

— CIAL. —

ES PUIG C.B.

—INSTAL·LACIONS SANITÀRIES—

C/. NOU, 37 - Tel. 83 82 99 SANT LLORENÇ

Campanya contra la incineradora de Son Reus

L'associació juvenil Lleure a Lloure, fidel a una de les seves finalitats, com és la defensa del medi ambient, es va adherir formalment a la Plataforma contra la incineradora de Son Reus, per tal d'informar als ciutadans de Sant Llorenç dels perills que representa per a la salut i per al medi ambient la incineració dels residus urbans o fems, i per donar suport a la Plataforma per intentar aconseguir que la incineradora de Son reus no es posi en funcionament.

Per això, dins el programa d'educació ambiental que promou l'Àrea Socio-educativa i Cultural de l'Ajuntament de Sant Llorenç, es va dur a terme el passat divendres dia 11 de març una xerrada sobre "El tractament dels residus urbans: alternatives a la incineradora de Son Reus", a la qual només hi assistiren una dotzena de persones. La xerrada, que es va convertir en col.loqui, la va fer en Toni Font, biòleg que col.labora amb el GOB.

Des d'aquestes línies voldríem donar-vos a conèixer el seu contingut, per la importància que té el tema per Mallorca i perquè totes aquelles persones que no assisteixen a les conferències o xerrades i que sí llegeixen aquesta revista se'n puguin assabentar:

1.- El que preveu el Pla de Residus Urbans elaborat pel Govern Balear és **incinerar (cremar) a partir de l'any 95, TOT el fems que es produeix a Mallorca** (unes 400.000 tones cada any).

Per aconseguir això s'ha de construir una nova incineradora a Son Reus, s'han de fer una sèrie d'esta-

cions transferència per compactar el fems i habilitar diferents zones de Mallorca per abocar les cendres i escòries.

2.- Amb la incineració **no desapareix el fems, sinó que "únicament" es transforma** en gasos contaminants (fum), cendres altament tòxiques i escòries.

3.- **Aquests fums que produirà la incineradora, contenen**, entre d'altres substàncies perilloses, metalls pesats, gasos àcids, partícules... i **un dels elements més perillosos per a la salut humana: les dioxines, substàncies cancerígenes**, és a dir, que poden provocar càncers i altres malalties i/o alteracions importants en la salut de les persones (alteracions del sistema reproductor, disminució de les defenses, etc.)

4.- De passada, per si tot això fos poc, i evidentment, **el diòxid de carboni emès a l'atmosfera contribueix de manera important a l'efecte hivernacle (canvi climàtic)**, un dels més greus problemes ambientals que provoca la humanitat.

5.- **Les cendres i escòries** que es produeixen amb la incineració hauran d'esser acumulades a diferents abocadors, i a més a més, **aquestes cendres també són tòxiques i cancerígenes**. Un dels abocadors on es té previst acumular-les és el de Son Nuviet, a Petra. La gent d'aquest poble, unida i coneixedora del greu perill que du aparellat, s'ha aixecat en contra i està oferint una important resistència.

La capacitat de l'abocador de Son Nuviet és obviament limitada, llavors s'hauran d'adequar altres abocadors a altres indrets de l'illa. Ens pot tocar a Sant Llorenç?

6.- **Aquestes cendres acumulades poden passar al sòl i/o a l'aigua de Mallorca** -allà on sembram i hi mengem els animals-, i a l'aigua que bevem cada dia. Tot això, un moment o

l'altre passarà al nostre cos i ens provocarà els problemes de salut esmentats abans.

7.- Si es crema tot, es destrueix una gran quantitat de materials encara aprofitables o reutilitzables. **Es condemna la possibilitat del reciclatge i la separació en origen del fems**.

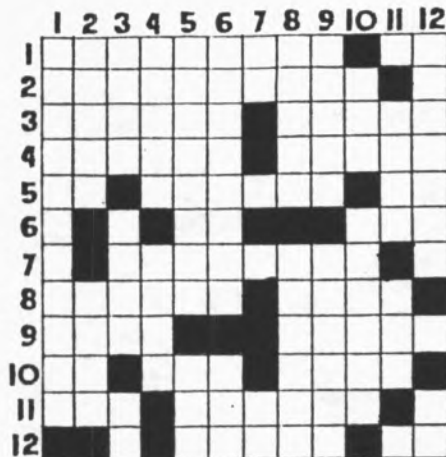
És vertaderament llastimós i denunciador que un grup de senyors, amb noms i llinatges, pels seus propis interessos personals i econòmics, hagin jugat i puguin jugar amb la salut, no només els doblers, de TOTS els mallorquins presents i futurs. Fins on els deixarem arribar? És hora de juntar-nos i aturar el procés de construcció de la incineradora de Son Reus.

Per això un grapat de llorencins acudírem a la manifestació que havia organitzat la Plataforma contra la incineradora de Son Reus que es va celebrar el dijous dia 24 de març a Ciutat de Mallorca.

Hauríem d'esser capaços de pensar no només en el present, sinó en el futur de la nostra terra, Mallorca, de la natura, de tot el món... que volem deixar als nostres successors, als nostres fills i...

MOTS ENCREUATS

Horizontals: 1.-Que té poder d'e-
levar. Símbol de l'actini. 2.-Decidit.
Símbol de l'oxigen. 3.-Repetir. Cessar
de viure. 4.- Encisament, embriuxa-
ment. En el llenguatge dels caçadors,
ferit d'ala. 5.- Al rev., pronom. Obra
en què l'autor censura i ridiculitza els
defectes dels homes. Article. 6.-Cent.
Símbol del carboni. Grau d'intensitat,
de viva, d'un color. Arbre semblant
a l'om. 7.- La primera. Que anima.
Consonant. 8.- Deler. Cadascun dels
períodes en què es considera dividida
la vida de l'home. 9.-Dit d'un lloc
ombrívol. Donar voltes com fa una ro-
da al voltant del seu eix. 10.-Nota
musical. Violenta irritació contra algú.
Al rev., part dura de les dents coberta
per l'esmalt. 11.-Abans. Pujar, trans-
portar a un nivell més alt. Símbol del
sofre. 12.-Vocal. Rentar. Símbol del
molibden.

Verticals: 1.-Edifica o construeix.
2.- Capaç de produir la mort. Banús.
3.- Dit d'una persona molt eixerida,
que la sap molt llarga. Acció de calar
les xarxes. Que gaudeix de bona salut.
4.-Metzina que conté l'agent excitador
d'una malaltia infecciosa, per mitjà
del qual la malaltia és comunicada o
transmesa. Que no sap el que podria o
deuria saber. 5.-Abaixar el preu d'una
cosa. Arrel. 6.-Tumor fet per una bar-
reja heterogènia de teixits. Dreta o
esquerra d'un cos d'exercit, d'una es-
quadra. 7.-Metall groc. Símbol del
iode. Nom de lletra. artell ed moN.

8.-Brancar. El
que una nau se
separa del seu
rumb per efecte
del vent o d'un
corrent, mesurat
per l'angle que fa la quilla amb la di-
recció del moviment de la nau. 9.-Í-
dol. Olorar, flairar. 10.-Altar. El qui
parla en públic. 11.-La primera vocal.
Igual, la mateixa cosa. Al rev., unitat
de potència. Mil 12.-Pescar coral.
Consonant. To.

Solució

Horizontals: 1.-Elevatori. Ac. 2.- De-
liberada. O. 3.-Iterar. Morir. 4.Fatura.
Alada. 5.-Il. Satira. El. 6.-C. C. To.
Oma. 7.-A. Animador. R. 8.- Delera.
Edat. 9.-Obac. Rodar. 10.-Re. Ira. iróV.
11.-Ans. Elevar. S. 12.-A. Lavar. Mo.

Verticals: 1.-Edificadora. 2.-Letal. E-
ben. 3.-Elet. Cala. Sa. 4.-Virus. Neci. 5.-
Abaratir. Rel. 6.-Teratoma. Ala. 7.-Or. I.
A. eV. 8.-Ramar. Deriva. 9.-Idola. Odo-
rar. 10.-Ara. Orador. 11.-A. Idem. taV.
M. 12.-Coralar.R. So.

BROU DE LLETRES

T A B X A T U A L F A R
N C C D E I J K L E O F
I O E H N R F E E B D G
N N F G Y A E G O C F T
V C O P E N N M H B L W
X E N Y O I T J I T O F
T R P Q S A D S T A I G
R T N O R Ç R K A R L P
A I L M N L B T B Z B R
M N I N S O R G U E A G
F A C O T D C D T T F R
A D Z L O I B A L F S A
T A C O R D I O C A P F
A R T F V B G Y N U I Z
O P Q T S D A E R T G B
S D T G C D F A I J F L

Dins aquest brou de lletres hi ha
ben amagats deu instruments de vent.

Solució

Concertina, fagot, dolçaina, xeremia, or-
gue, tuba, flauta, flobiol, acordió i oboe.

Maria Galmés

Telèfons

Ajuntament	56 90 03
	56 92 00
Polícia municipal	56 94 11
Polícia nacional	55 00 44
Guàrdia Civil	56 70 20
Casa de Cultura	56 90 83
Unitat Sanitària	56 95 97
P.A.C. Son Servera	56 71 68
Ambul. de Manacor	55 42 02
Son Dureta	28 91 00
Escola	56 94 83
Bombers	55 00 80
C. Roja (ambulància)	20 01 02
Jutge	56 90 46
	56 95 53
S.M.O.E.	56 95 49
Ca Ses Monges	56 90 83
Funerària	52 60 53
GESA	55 41 11
Grua	55 03 44
Hisenda	55 35 11
Teatre de Manacor	55 45 49
Parròquia	56 90 21
Oficina atur	55 20 81
Telèfon de l'esperança	46 11 12

Joieria Femenias

**l·listes de noccs
objectes de regal**

Rector Pasqual, 8
Tel. 569072
Sant Llorenç

Resum comparatiu del mes de febrer

Pluja en el terme

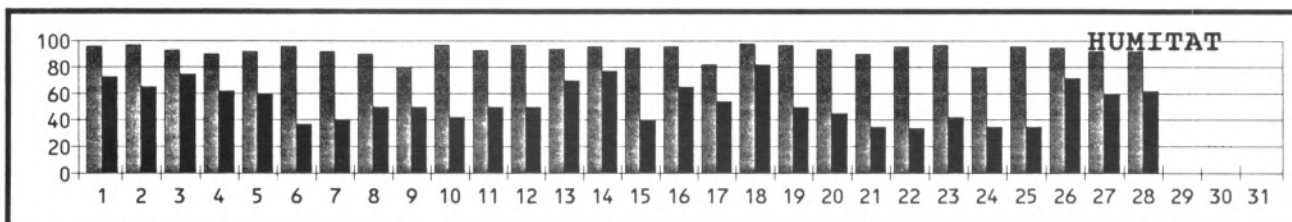
	1993	1994		
Temperatura màxima	18	21	Ses Planes (Ca'n Toni)	26
Temperatura mínima	-1'5	-1	Son Vives (Ca'n Pedro)	20
Temperatura mitja	9'9	9'6	Son Roca	22
Temp. màx. mitja	13'9	15'7	Sa Fontpella	22
Temp. mín. mitja	6	3'5	Sant Llorenç (Ca'n Xesc)	21'1
Boires	2	4	Son Sureda (Ca'n Tomeu)	21
Tempestes	2	1	Son Costes (Ca'n Salvador)	16
Calabruixades	3	-		
Pluja (l/m2)	84'2	21'1		
Dies de cel serè	2	13		
Dies de cel cobert	8	4		
Dies de cel nuvolat	18	11		
Gelades	3	5		
Pols d'Àfrica	-	-		

Des d'on ha bufat el vent

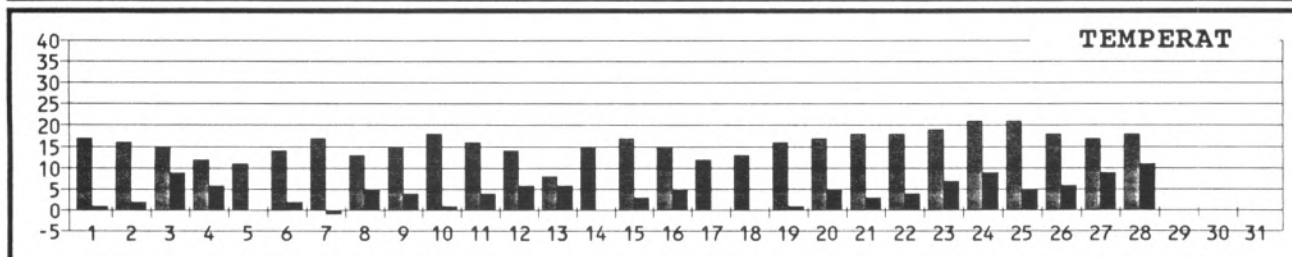
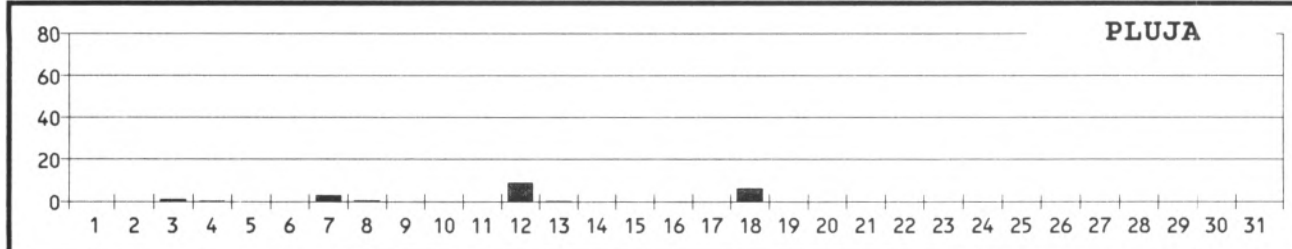
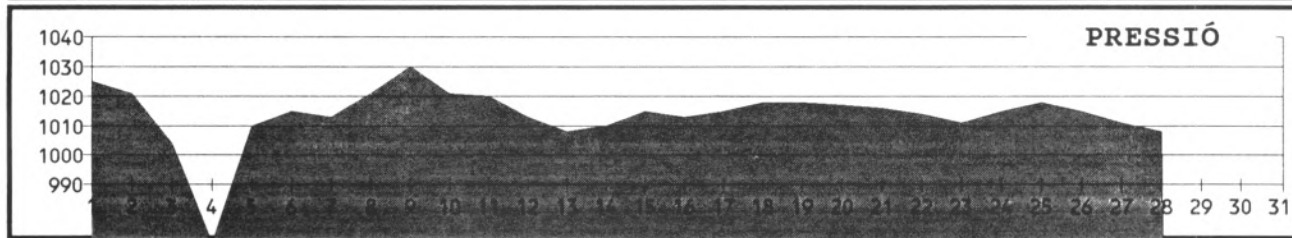
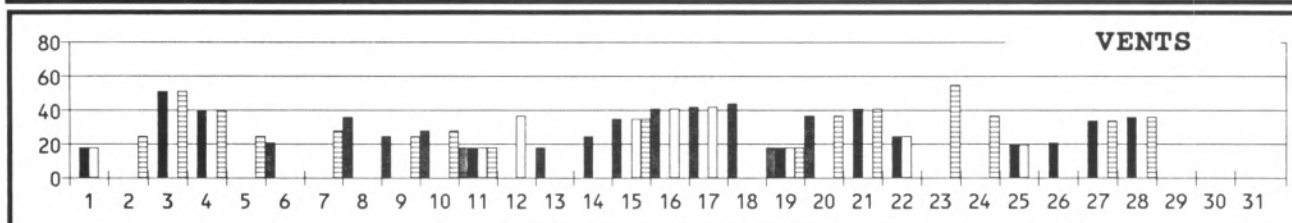

Ca'n Xesc

Estació pluviomètrica B-480
Sant Llorenç

N
S
E
O

Carrers

Text: Josep Cortès

Fotografies: Xisca Santandreu

Des de fa alguns anys l'Ajuntament organitza uns cursos de ceràmica a ca Ses Monges, i a tal fi va instal·lar un forn per coure les peces.

Seria demanar massa que, a canvi del que hi ha invertit amb els nostres doblers, la mestra i els assistents se'n cuidassin de substituir les plaques dels carrers que s'han fet malbé, que ja comencen a ser moltes?

Perquè aquesta és una més de les coses que contribueixen a crear un ambient d'abandó en el nostre poble, i ho hem denunciat diverses vegades, però sembla que els responsables tenen altres maldecaps més importants per atendre. No es tracta només que els visitants sàpiguen ubicar adequadament els carrers, cosa que de cada vegada es torna més difícil, sinó que els lloencins passem gust de passejar per Sant Llorenç, i ja són massa els arguments que ens fan fugir la idea del cap.

Si volem recuperar el passeig urbà cal posar esment en solucionar aquestes petites coses, sense oblidar, naturalment, altres de més envergadura.

